

GOSPODARSKI VESTNIK

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU

Št. 2. V Gorici, dne 1. februarja 1926. - Gorizia, 1 febbraio 1926. Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10 lir letno. - Posamezna številka po 1 liru. - Esce ogni mese.

Izdaja:
ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se nahajata v Gorici, via S. Giovanni 6./1. na dvorišču.

Vsebina 2. številke 1926.

ZADRUŽNISTVO:

- Furlan Janko: Naloga naših zadrug 21
Dr. Agneletto Josip: Tolmačenje novih do-
ločb k zadrudnemu zakonu 22

ZIVINOREJA:

- Dr. G. I.: Prva pomoč v hlevu (dalje) 23
Klavžar Milton: Novi zakon o spuščeval-
nicah za bibe 24
Ing. Podgornik Anton: Skrb za živino —
skrb za travnike 27
— n.: O kunčereji 28
* * * Nekaj naukov za prasičjereje 29

MLEKARSTVO:

- Ing. Podgornik Anton: Ali naj molzemo dva-
krat ali trikrat na dan? 29

ČEBELARSTVO:

- Dr. Bobič Leopold: Zakon o čebelarstvu
(konec) 30
Slovenska čebelarstva zadruga: Poziv vsem
čebelarjem 31
* * * Opozorila 31

VINOGRADNIŠTVO:

- Ušaj Just: Glavna načela o obrezovanju trt 32

SADJARSTVO:

- n.: Grintavost sadja 33
Strekelj Josip: Cepilna smola 33

POLJEDELSTVO:

- Ing. Čok Andrej: O umetnih gnojilih 34
— ip.: Kako se oskrbuje hlevski gnoj? 35
* * * Ročni sejalni stroj (s sliko) 36

VRTNARSTVO:

- * * * Zgodnje kumare 36
* * * Presajanje vrtnih rastlin 36
* * * Nekoliko o semenu 37

RAZNO:

- Gorkič France: Posredovalnina 38

GOSPODARSKI KOLEDAR:

- Februar 39

VPRAŠANJA IN ODGOVORI:

7. Kako doženem pristnost mleka? 40
8. Kakšnega pomena je klajno apno pri ži-
vini? 40
9. Kako postane koza bolj mlečna? 40
10. Kje dobim »Vinometer«? 41
11. Kako naj ravnam, da ne postane svinjina
žarka? 41
12. Kedaj naj trosim apneni dušik? 41
13. Katero mešanico trav naj rabim za iz-
boljšanje travnikov? 41
14. Kedaj naj sejem jari ječmen? 41
TRŽNE CENE 42
GOSPODARSKI DROBIŽ 43
Listnica uredništva in uprave 44

Poravnajte naročnino za „Gospodarski vestnik“!

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sla najgolovejši zavarovalnici proti požaru, strelj,
in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST
v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

POZOR! DNE 15. FEBRUARJA POZOR!

se tvrdka „VINOAGRARIA“ preseli na trg Piazza della Vittoria
(Travnik) številka 5 Gorica poleg znane kavarne „ADRIATICO“ pri cerkvi Sv. Iga.

Vsa semena za vrt in travnik odlične kakovosti, krmska pesa,
grah, čebulček, korenje i. t. d. Potrebščine za cepljene sadnih
dreves, posnemačniki za mleko i. t. d.

Lastnik: **J. UŠAJ**
enotehnik agronom

Zennaro & Gentilli - Trst

Največje zaioge v Julijski krajini: Steklene, porcelanaste in lončene posode, šip,
zrcal, vsakovrstnega kristalnega stekla v vseh merah;

Zaloge in uradi: Via P. L. Palestrina št. 3 in 7 (bivša Via delle Acque) telefon
(št. 225.

Nadrobna trgovina: Piazza Imbriani (bivša Piazza S. Giovanni) tel. št. 26-29.

Prehodne zaloge: v prosti luki št. 4.

ROJAN . Tovarna zrcal (lastno poslopje) - TRST

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno
zavezo

V GORICI, PIAZZA DE AMICIS
(prej Koren) številka 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po
5%, večje in na daljšo odpoved vezane vloge,
po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo
in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

Ivan Kerže - Trst

Piazza S. Giovanni

priporoča svojo trgovino vseh ku-
hinjskih potrebščin, vseh vrst lese-
nine, porcelana, aluminija, emajla itd.

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 2,

V Gorici, dne 1. februarja 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno

10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.

:: Giovanni Štev. 6., 1. nadstr. ::

Ponatis je dovoljen s popolno navedbo vira.

Furlan Janko:

Naloga naših zadrug.

Iskanje zaslonbe za gospodarski obstoj ali napredek v združenjih ni nov pojav. Take gospodarske zveze vidimo že pred stoletji. Saj ljudi srednjeveški cehi so sloneli na gospodarstvu. Vedno in povsod srečamo taka družjenja kot posledico gospodarskih razmer: čim večje so bile ovire in težkoče za gospodarski obstoj, tembolj se jim je posameznik umikal in jih skušal premagati zadržno.

Tudi položaj našega kmeta-delavca je kaj težak in tupaťam naravnost obupen. Svojih proizvodov, ali ne more spečati, ali pa jih mora prodati preceno, nasprotno pa je cena potrebščin pretirano visoka. To kot tudi dejstvo, da je kmeto mnogo višje od prednikov, ga sili v gospodarske zveze v obliki zadrug. Ustanavlja si denarne, konsumne in obrtne ali proizvodjalne (produktivne) zadruge. Poslednje so vsekakor najvažnejše, ker je njih namen spečanje proizvodov (pridelkov, izdelkov) po najugodnejših cenah. Take so v kmetškem gospodarstvu n. pr. mlekarske in vinarske zadruge. Da pa take zadruge lahko globlje sežejo v gospodarstvo, nam pojasni naslednji primer.

Nekje obstoja zadružna mlekarna. Že sama redna oddaja mlečnega pridelka je velikega pomena. In trud, skrb, zamuda časa i. dr., ki nam zadruga prihrani! Koliko gospodarske vrednosti so redni mesečni dohodki, menda bi znali najbolje povedati člani. Zadruga pa mu ne nudi edino te ugodnosti.

Vsak kmetovalec in tudi zadruga stremi za gospodarskim napredkom. V

to pa se je treba poslužiti vseh izdatnih sredstev, to je takih sredstev, ki so dobičkonosne in se izplačajo.

V izboljšanje naših izčrpanih zemljišč, posebno travnikov, kakor tudi višje in daleč od hiše ležečih zemljišč, kamor ne moremo in se ne izplača voziti hlevski gnoj, je treba umetnih (kemičnih) gnojil. Ravno tako je gledé nabave semen, ki jih je treba vsakotoliko menjati, da nam pridelek ne pade, kar velja posebno za krompir in žito.

Živini je treba posebno ob slabi krmi kot je bila na splošno lansko leto, dodatne krme, bogate na redilnih snoveh kot so razne tropine. Taka krma je posebno potrebna mladi in pitalni živini in posebno kravam dobrim mlekaričam.

In orodje? Saj vedno bolj spoznavamo vrednost modernega orodja, v katerim boljše, lažje in hitreje delamo. Ker se raba kmetškega orodja, zlasti plugov, ravna po krajevnih razmerah (zemlja, lega i. dr.), treba je poskusov. Zato bi bilo pametno in priporočljivo, da bi zadruge razpolagale s takim orodjem za poskušnjo, da bi se ga posestniki posluževali proti primerni odškodnini. Koliko bi to pripomoglo k umnemu kmetovanju!

Vse naštetó: gnojila, semena, krmo, orodje kakor tudi druge potrebšćine lahko preskrbe zadruge. Tako pridejo člani do dobrega in cenega blaga.

V odborih zadrug naj se osredotoča kolikor več mogoče gospodarskega življenja. Na ta način bodo poleg gospodarske nudili svojim članom tudi moralno zaslonbo in vzbujali v ostalih kmetovalcih smisel za zadružno življenje.

Zadružništvo.

Dr. Josip Agneletto:

TOLMAČENJE NOVIH DOLOČB K ZADRUŽNEMU ZAKONU.

Komaj je stopil v veljavo novi odlok-zakon od 7. avgusta 1925, že se je različno tolmačil, in to celo od sodnij, ki so bile poklicane, da ga izvajajo.

Bile so sodnije, ki so šle celo tako daleč, da so zahtevale, da se morajo tudi vse stare zadruga v novih pokrajinah prilagoditi in ravnati od sedaj naprej po določbah novega zakona, četudi izhaja popolnoma jasno iz člena 1. in 2., da veljajo novi predpisi le za nove in ne za stare zadruga. Takim očitnim krivim tolmačenjem je lahko priti v okom z navadnim utokom, in ni treba se ž njimi baviti na tem mestu.

Važno pa je različno tolmačenje člena 1. omenjenega odloka zakona glede ustanovljanja novih zadrug.

Eni trdijo, da se naj upoštevajo pri ustanovljanju vseh novih zadrug v novih pokrajinah določbe starega zadružnega zakona iz leta 1873. v zvezi z novimi določbami, uvedenimi z novim odlokom zakonom. To tolmačenje je zastopano tudi v mojih člankih v zadnjih dveh številkah »Gospodarskega vestnika« in tako tolmačijo novi odlok tudi goriška in puljska zborna sodnija.

Za tako tolmačenje govori brezdvomno besedilo čl. 1. omenjenega odloka-zakona. Ta odlok nosi predvsem napis: »raztegnitev zakonov o zadrugah na nove pokrajine«, in nadaljuje v čl. 1.: »v novih pokrajinah . . . je dovoljeno ustanovljanje zadrug (società cooperative), pod pogojem, da se pri tem uvažujejo določbe, ki jih vsebujejo zakoni, ki so v teh pokrajinah v veljavi in ki se na zadruga nanašajo, kakor tudi one določbe, ki jih vsebujejo čl. 220, 223, 224, 225, 226, 227 in 229 trg. zak. kraljevine«. V italijanskem besedilu se rabi pojem »società cooperative« brez vsakega pridevka, in po terminologiji, ki je v starih pokrajinah običajna, pomeni to: zadruga v splošnem, tedaj zadruga po zadružnem za-

konu iz leta 1873. kakor tudi zadruga v smislu trg. zakona kraljevine.

Ako bi se bilo hotelo reči, da velja novi odlok le za »società cooperative« osnovane v smislu ital. trg. zak., moralo bi se bilo izrecno pristaviti se kak pridevek, n. pr.: »di cui il Codice di commercio del Regno« (v smislu trg. zak. kraljevine), kajti le tako bi se bila mogla označiti omejitve pojma, ako uvažujemo, da se terminologija starih pokrajin rabi tudi za tukajšnje zadruga, ki so se popreje imenovala »consorzi«, pojem »società cooperative«.

Drugi zopet tolmačijo čl. 1. tako, da se naj ravnajo po novem odloku zakonu le one zadruga, ki se osnujejo v novih pokrajinah na podlagi trgov. zak. kraljevine, nikakor pa ne tudi zadruga, ki se na novo osnujejo na podlagi zadružnega zakona iz leta 1873., češ, da je razumeti pod »società cooperative« le zadruga, kakor se snujejo v starih pokrajinah, ter da bi bilo v odloku izrecno izraženo, ako bi se bilo predvidjalo ustanovljanje zadrug na podlagi kombiniranih avstrijskih in italijanskih zakonskih določb.

S tretjim tolmačenjem je pa prišla tržaška trgovsko-pomorska sodnija, ki je zastopala stališče, da se v novih pokrajinah lahko snujejo nove zadruga na podlagi kombiniranih določb starega zadružnega zakona iz 1873. l. in določb novega odloka od 7. avgusta 1925, poleg tega da pa je še vedno dovoljeno snovali v teh krajih nove zadruga na podlagi starega zadružnega zakona iz leta 1873. brez ozira na določbe novega odloka.

Da se zadeva čimpreje razčisti, v korist zadružništva sploh, posebno pa z ozirom na visoke stroške, ki so spojeni z ustanovljanjem zadrug v smislu novega odloka zakona, kjer mora biti ustanovna listina pred notarjem napravljena, obrnila se je Zadružna zveza v Trstu na ministerstvo za narodno gospodarstvo v Rimu in prosila za razjasnilo.

Ministerstvo je odgovorilo dne 21. januarja 1926 pod št. 6303/XX bis. Odgovor se v prevodu glasi:

»Zadružni Zvezi v Trstu.

Predmet: Raztegnitev zadružnih zakonov na nove pokrajine.

Kr. odlok-zakon od 7. avgusta 1925 št. 1778, s katerim se raztegujejo zadružni zakoni, veljavni v kraljevini, na nove pokrajine, gre za tem, da napravi posebne ugodnosti, vsebovane v naših zakonih, pristopne zadružnim organizacijam, ustanovljenim na podlagi avstrijskih zakonov.

In ker ni v teh zakonih predvidjena za zadrage (società cooperative) ona oblika, katere je predpogoj, da se lahko uporabijo določbe čl. 3. omenjenega odloka, se je dovolilo gospodarskim zadrugam, osnovanim v priključenih pokrajinah, da si dajo ono obliko, ki jo zahteva čl. 219 kakor tudi naslednji členi it. trg. zakona, zato da lahko zahtevajo za sebe one ugodnosti, ki jih v kraljevini zadrage uživajo.

Z ozirom na to se ima rešiti prašanje, stavljeno od Vašega Blagorodja, tako, da gospodarske zadrage (novih pokrajin) predvidjene v zadružnem zakonu

z dne 9/4/1873, lahko delujejo na enak način kakor zadrage osnovane v kraljevini, ako se prilagodijo določbam členov 220 do 227 in 249 trg. zak. kraljevine; ako se pa te zadrage (novih pokrajin) ne nameravajo posluževati posebnih ugodnosti, vsebovanih v zakonih, označenih v omenjenem čl. 3, se lahko ravnajo pri ustanovljanju in svojem delovanju tudi samo po avstrijskem (zadružnem) zakonu.

Glasom tega dopisa, ki ga lahko smatramo za avtentično tolmačenje odloka-zakona z dne 7. avgusta 1925, ni tedaj potrebno, da se vse nove zadrage ravnajo po določbah tega novega odloka, ampak se ravnajo lahko tudi v naprej po starem zadružnem zakonu tolikor glede ustanavljanja, kolikor glede poslovanja. Zadrage pa ki bi hotele biti deležne ugodnosti označenih v zakonskih določbah, ki jih našteva čl. 3 imenovane odloka, se morajo ravnati po novem odloku. Od teh ugodnosti, ki prihajajo v poštev edinole za produktivne in delovne zadrage, ki se potegujejo za zakupe javnih del in dobav, je bilo govora v zadnji številki »Gospodarskega vestnika«.

Živinoreja.

Dr. G. I.:

PRVA POMOČ V HLEVU.

(Dalje.)

Zadnjič smo opisali, kako naj živinorejec postopa pri zdravljenju ran pri živini. Danes bomo nadaljevali z nasveti za prvo pomoč v sili. Napisati hočemo nekaj besed, kako naj ravnamo pri krvotokih, da preprečimo ali omejimo izgubo krvi.

Krvavenje ran je lahko neznatno, lahko pa tudi tako hudo, da spravi v nevarnost življenje živali. Da žival pogine za krvotokom, treba, da izgubi blizo $\frac{1}{2}$ krožče krvi. Naše domače živali imajo v primeri s svojo težo na podlagi opazovanja profesorja Bassi-ja naslednje poprečne količine krvi: konj 1/15, vol

1/13, prasič 1/22, ovca 1/12 in kurecina 1/10 teže trupla.

Ce hočemo ustaviti lahko krvavenje, splakajmo rane s prav mrzlo vodo. Pa tudi nekoliko osoljena voda, v katero smo položili nekoliko na drobno stolčnega leda, nam more dobro služiti v ta namen. Drobno stolčen led ali tudi sneg v platneni vrečici, položeni na krvaveče mesto, učinkuje dobrodejno in pomirja krvavenje.

Pomaga tudi, če položimo na krvaveče mesto suho gobo, bombaževino ali moko. Enako bo ugajalo, ako splaknemo ranjeni del z vodo in kisom, ali z vodo in limonovim sokom.

Najnavadnejši raztopini, po katerih se poprašuje v lekarnah, kadar se hoče ustaviti krvavenje, sta:

- a) galunova raztopina;
b) koncentrirani železni klorid.

Pri prav močnem krvavenju je rano zatakni s predivom, bombaževino ali s prav čistimi plačnenimi capami; dobro je celo, če so ti predmeti razkuženi. Z njimi naj se močno pritiska na rano. Tudi kadar prihaja kri iz kake telesne votline (n. pr. iz nosnic) ravnajmo tako. V tem slučaju je tako zdravljenje navadno najpriljubnejše.

Kdor meni, da ravno popisano sredstvo ne zadošča, naj namoči tvarino, ki hoče ž njo stiskati rano, s tekočino, s kakoršno se ustavlja krvavenje. Tako napoji lahko predivo, bombaževino ali plačnene cape z galunovo vodo ali z raztopino železnega klorida, ki jih dobi lahko takoj v vsaki lekarni.

Kadar je na kakem členu močno krvaveča rana, treba, da se lotita dve osebi zdravljenja, ena zatika rano in jo stiska, da neha krvaveti, druga obveže člen s trakom ali s drugo vezjo dva, tri prste nad rano prav tesno; če ta obveza ne pomaga, naredi drugo pod rano. Ena ali druga teh obvez bo veljala, ker se poprej ne more vedeti, kje je kaka žila ranjena. Kdor v nujnem slučaju ne odlašaja, ampak se takoj loti zdravljenja, ne more hitro spoznati, iz katere krvne posome prihaja kri; zadošča mu, da vidi, kak uspeh ima pomoč, ki jo je naklonil živali. Zato svetujemo, naj se v takem slučaju živinorejec nič ne obožavlja, ampak naj napravi obe obvezi, da ne zgubi zastoj draga časa.

Naj spregovorimo ob tej priliki še o krvavenju maternice.

Pri živalih se prav redko dogaja, da bi močno krvavele iz maternice. Če pa se to godi, je navadno posledica zvrženja ali storitve. Kdor nima izkušenj v tem, ne pozna lahko materničnega krvotoka; toda kadar se kri prikaže na zunanosti maternice, treba zabraniti, da žival ne izkravi. Da se preprečijo hude posledice takih krvotokov, se je treba takoj zateči k živinozdravniku, ki bo znal pomagati, da se žival iztrebi posteljice in fistih gruč strjene krvi, ki so se nabrale v maternični votlini.

Prvo pomoč mora dati oni, ki mu je izročena skrb za žival s tem, da poliva žival po hrbtu ob križu prav obilno z mrzlo vodo. Še bolje je vbrizgavanje ledene vode s pomočjo gumijeve cevi v spolovila do notranjih delov maternice, ali pa vtlakanje debele gobe, namočeno v mrzli, s kisom pomešani vodi v spolovilne ali maternične votline.

Na te načine treba žival tako dolgo zdraviti, dokler ni videti uspeha, ali dokler ne pride živinozdravnik, ki predpiše, kako naj se dalje zdravi.

Klavžar Milton:

NOVI ZAKON O SPUŠČEVALNICAH ZA BIKE.

O tem zakonu je izdala furlanska živinorejska komisija sledeča pojasnila.

Pravilnik novega zakona z dne 21. junija 1925, št. 1162 je že potrdila furlanska pokrajinska uprava, v kratkem ga potrdi tudi vlada. Ker stopijo torej v najkrajšem času v veljavo nova določila, se mi zdi potrebno, da z njimi pravočasno seznanim naše živinorejce.

Stari zakon se omejuje le na to, da morajo biti le za javno spuščanje namenjeni biki potrjeni in da se kaznujejo prestopki z nizkimi globami, ne vsebuje pa določil o krajevni porazdelitvi pasem, o skočnini in o številu krav in junic, ki naj se odkažejo vsakemu plemenjaku. Novi zakon pa vsebuje vsa ta in druga določila, ki so odločilna za izboljšanje govedoreje. Ta zakon bo brezdvomno blagodejno vplival na razvoj in napredek naše živinoreje, da si se zdi na prvi pogled prestrog.

Naj sledijo tozadevni novi predpisi.

1. Vsi v pokrajini nahajajoči se biki, naj so last kogarkoli, bodo morali biti potrjeni, ako se bodo rabili za javno ali zasebno spuščanje.

To pomeni, da bodo morali prignati svoje bike pred pregledovalno komisijo ne le lastniki bikov, namenjenih za javno spuščanje, ampak tudi zasebniki, ki nameravajo uporabljati svoje bike za plemenitev lastnih krav in junic. Živinorejci, ki imajo nad deset mesecev stare bike.

bodo morali torej vložiti pri furlanski živinorejski komisiji prošnjo (na papirju kolekovanem z dvema lirama) za pregled bika.

2. Krajevna porazdelitev pasem.

V furlanski pokrajini so določene za posamezna živinorejska okrožja sledeče pasme:

a) rdeče-cikasta furlanska (simodolska) pasma za srednjo, vzhodno in nizko Furlanijo ter za bivši vipavski sodni okraj;

b) siva pasma za skrajni zapadni del Furlanije;

c) rjava švicarska pasma za Karnijo, za srednje ozemlje Goriškega (srednja soška dolina, Brda, Kras in vipavska dolina);

d) belanska pasma za sodne okraje Gemona, Tarcento, Čedad, Trbiž, Bovec, Tolmin in Idrija.

Ni torej dovoljeno, da se uporabljajo v teh krajih za javno in zasebno spuščanje biki, ki ne spadajo k zgoraj omenjenim pasmam.

V onih krajih, kjer se dve pasmi stikata, uredi dolične govedorejske razmere pokrajinska živinorejska komisija od slučaja do slučaja.

Vse to pa ne izključuje možnosti uporabe drugih govejih pasem v poskusne namene, ako smatra to za umesno pokrajinska živinorejska komisija. Seveda gre v teh slučajih le za izjeme, ki se morajo poprej v splošnem interesu še le natančno proučiti v vseh podrobnostih.

V izkoriščanju živinoreje še osredotoča kmetijsko gospodarstvo naše pokrajine. Izbera pasem je plod mnogoletnih skušenj, zato ne sme biti dovoljena uporaba drugih pasem, ne da bi se poznal natančno smoter, ki se hoče doseči.

Živinorejci furlanske pokrajine re-dijo vsaj 320.000 glav goveje živine, ki je vredna približno 650 milijonov lir in ki daje nad 300 milijonov lir letnega kosmatega dohodka; v tem pa ni všteti prispevek, ki ga daje goveja živina posredno našemu kmetijstvu. Iz tega more vsakdo razvideti, kako kočljivo in težavno je to vprašanje in kake posledice bi mogel imeti za posamezne in tudi za splošnost

pogrešek v izberi pasem. Tak pogrešek bi mogel zmanjšati vrednost goveje živine, njenega pridelka in nje sposobnosti za kmetijska dela.

3. Nepotrjeni biki.

Zakon predpisuje, da se morajo rezati (skopiti) vsi biki, ki niso bili potrjeni in ki jih niso izločili bikorejci v roku, ki ga je določila pregledovalna komisija.

S tem se hoče zanesljivo zabraniti uporaba nesposobnih bikov za spuščanje. Bikorejcem se bo dovolil od slučaja do slučaja rok, da se jim olajša vnovčenje nepotrjenega bika. Ako ne bodo biki izločeni v predpisanem roku, bo ukrenila pokrajinska živinorejska komisija potrebne korake (ovadba kr. orožnikom), da se nedostatek takoj odpravi.

Ker je skočnina precej visoka, imajo živinorejci vso pravico do zaščite proti zlorabam od strani bikorejcev; pokrajinska živinorejska komisija je dolžna take zlorabe zabraniti.

4. Skočnina in število potrebnih bikov.

Za sedaj je določena skočnina 40 lir za krave in junice rdeče cikaste furlanske (simodolske) pasme in 25 lir za krave in junice vseh drugih pasem. Ta skočnina se bo pa znižala ali zvišala, kadar bo to potrebno.

Tako določena skočnina je veljavna za 4 mesece v krajih s celoletno spuščevalno dobo in za 2 meseca v hribih, kjer traja spuščevalna doba le nekoliko mesecev.

Vsakemu biku se mora odkazati 150 krav v krajih, v katerih se pripuščajo krave celo leto, in 80, v katerih traja spuščevalna doba le nekoliko mesecev. Štelje goveje živine se bo vršilo v posameznih občinah vsako drugo leto.

Ne bo dopuščena ustanovitev novih spuščevalnih postaj v krajih, v katerih je zadostno število potrjenih bikov.

Ti ukrepi predstavljajo radikalno obnovo pravilnika in ključ govedorejskega vprašanja v furlanski pokrajini. Bikorejci in živinorejci se morajo prepričati, da je le od njih medsebojnega sodelovanja odvisno izboljšanje govedoreje in večji dohodek naših hlevov.

Povišana skočnina in razmerje med biki in kravami stremita za tem, da se doseže večji odstotek z dobrimi biki oplojenih krav (najmanj do 90%) in da se zagotovi bikorejcem primerna korist, ne da bi bili prisiljeni k preobilnemu izkoriščanju svojih plemenjakov. Ker nikdo ne mara delati v zgubo in ker se zdi živinorejcem skočnina previsoka, si pomagajo bikorejci sedaj s prefiranim spuščanjem, kar je neprecenljive škode za nov naraščaj. Preiskave so dognale, da se vsled pomanjkanja bikov oplodi mesto 90% le 60% k bikom prignanih krav in junic.

Od 125.000 plemenskih krav in junic v naši pokrajini, dobivamo sedaj samo 75.000 mesto 110.000 telet, torej 35.000 telet manj, kar odgovarja vrednosti 35 milijonov lir, ako računamo za vsako zgubljeno tele in s tem spojeni manjši pridelek na mleku s 1000 lirami.

Radi te ugotovitve, ki pomeni veliko škodo ne le za posameznike, ampak tudi za celo pokrajino, je bilo treba, da se spravi v sklad interes produkcije z interesom bikorejca s tem, da se odkaze plemenskim bikom delo, ki je primerno njih naravni vztrajnosti in s tem, da se odmeri živinorejcem zadostna skočnina za primerno in trajno vzdrževanje postaj za spuščanje.

Dočim mora bik, h kateremu se prižene 250 krav, plemeniti vsako povprečno po trikrat, kar pomeni približno 750 skokov na leto, to je povprečno dnevno dva in v času večjega dela tudi 3 do 6 skokov, bo imel bik, ki mu je odkazanih le 150 krav, povprečno le en skok na dan, ker se oplodi že pri prvem skoku 60% krav in se druge povrnejo kvečjemu dva ali trikrat.

Z znižanjem skokov se prepreči do normalnih mej razširjenje kužnih bolezni, ker bodo imeli biki pri nižjem številu skokov manj prilike za okuženje in za prenašanje kužnih bolezni.

To je bistveni namen tega ukrepa, ki ima razen zgoraj navedenih prednosti tudi to, da se s tem omogoči daljša uporaba boljših bikov in pspesši odbiranje pasem.

Izvedba te odredbe je vsekakor spojena s precejšnjimi težkočami. Pred vsem je treba priskrbeti biki, ki sedaj manjkajo. Vendar se ne opusti ničesar, da se odstranijo tudi ta in druge ovire, ki bi se utegnile pozneje pojaviti.

5. Prisilne zadrug.

Za slučaj, da bi ne poskrbeli v občinah ali v skupinah občin bikorejci sami za potrebno število bikov, bo zaukazal prefekt ustanovitev obvezne zadruge za nakup in oskrbovanje vseh potrebnih bikov.

Ta odredba svetuje našim živinorejcem, da se požurijo z ustanovitvijo spuščevalnih postaj, ker pomenja nastop oblasti v takih slučajih veliko večji strošek, ne da bi bil s tem zagotovljen dober uspeh in to v občutno škodo vseh govedorejcev dotične občine.

Prisilna sredstva so vedno zoprna, tudi če so potrebna. Zakaj pa je treba prisilne akcije, da se izvrši to, kar je živinorejcem v njih lastno korist?

6. Globe.

Bikorejci so dolžni ne le imeli potrjene biki, ampak tudi pridno zapisovati skoke v predpisani zapisnik o spuščanju, zahtevati predpisano skočnino, ki jo določa pravilnik, paziti za dobro razkuženje bikov in zavrniti vse bolne ali sumljive krave in vse pod 20 mesecev stare junice.

Prestopki teh predpisov se ovadijo sodniku in se kaznujejo z globami od 500 do 2000 lir, torej z desetkrat višjimi zneski, kakor so se plačevali do sedaj.

Novost posebne važnosti se tiče oplojenja junic. Ta odredba je neobhodno potrebna, da se okrepijo naše goveje pasme in da se njih živa teža in njih dohodek kolikor mogoče zvišata.

Ni človeško in tudi ne gospodarsko, siliti k ustvarjanju novih bitij živinčeta, ki niso še razvita. Prezgodnja oploditev je enaka hudi bolezni; žival občuti njene posledice celo svoje življenje. Vsled te bolezni zastane žival v svojem razvoju in ošibi v svojih poglavitnih funkcijah.

Taka žival bo vedno šibka in bo dajala le malo dohodka. Ti pogreški morajo izginiti v pokrajini, kakoršna je naša.

7. Kako se bodo vršila pregledovanja.

Pregledovanja za potrjevanje bikov so redna, izredna in posebna. Redna pregledovanja se vršijo enkrat na leto. Za pasme, ki se gojijo v hribih, kjer je navada, da se ženejo biki na planine, se bo moglo vršiti naknadno redno pregledovanje pred odgonom na planine.

Izredna pregledovanja so perijodična. Napovedati se morejo vsake štiri mesece po splošnem pregledovanju v krajih, v katerih je živina celo leto v hlevih. V goratih krajih pa, kjer ženejo kmetovalci svojo živino na planine, se vršijo taka izredna pregledovanja le enkrat na leto in sicer 2–3 mesece po rednem pregledovanju.

Posebna pregledovanja ali pregledovanja na domu se bodo dovoljevala le izjemoma: v hribih za kraje, ki so težko dostopni in v ravani za odrasle biki, ki so nemirni ali nevarni.

Redna pregledovanja so brezplačna; za izredna pregledovanja je predpisana pristojbina 30 lir, za posebna pa 50 lir za glavo.

V bistvu se nadomeščajo izredna pregledovanja z onimi, ki so se do sedaj vršila na domu bikorejcev in ki se odslej praviloma odpravijo. Za to bodo morali oni, ki nameravajo prignati svoje biki pred pregledovalno komisijo po splošnem pregledovanju, čakati do prihodnjega perijodičnega pregledovanja.

Ing. Podgornik Anton:

SKRB ZA ŽIVINO — SKRB ZA TRAVNIKE!

Travniki (senožeti) so glavni temelj živinoreje. Ker nam kaže skoraj povsod pri nas se v bodoče bolj pečati z živinorejo, zlasti z govedorejo, nego z drugimi kmetijskimi panogami, bi morali tudi bolj ceniti in upoštevati travnike. Morali bi jih bolj obdelovati in gnojiti. Sorazmerno pa je pri nas le malo takšnih travnikov, o katerih lahko rečemo, da so dobro obdelani in primerno zagnojani. Največ jih je še, ki so popolnoma prepuščeni samim sebi. Vse delo, ki se jim posveti, je v rednem pomladanskem trebljenju, poravna-

vanju krlin itd. Pa še to se vedno ne zgodi. Mnoge travnike obiščeta redno vsako leto le kosec in grabljač ali grabič, drugače pa se zanje nikdo ne zmeni. Ni potem nikaka čuda, če travniki od leta do leta bolj pešajo in veliko premalo donajajo. Nedostaja jim hranin, ki so potrebne za raščo dobrih krmskih rastlin — trav in detelj. Mesto teh le dobijo polagoma premoč takšne rastline, ki se zadovoljijo tudi z manj rodovitno zemljo. Med vsemi pa prednjači in se najbolj razpase mah, ki ga je prepolno po naših travnikih. Mah pa največ škoduje dobrim travniškim rastlinam. Zato je treba, da napovemo mahu najodločnejši boj. Proč z njim z vseh travnikov! To dosežemo najprej z brananjem in gnojenjem. Za brananje travnikov rabimo travniško brano. Pa kaj, ko so travniške brane pri nas tako redko orodje. Dobro bi bilo, da bi si vsaka zadruga nabavila eno ali več travniških bran, ki naj bi jih posojala svojim članom proti primerni dnevni odškodnini. Kjer ni zadrug, naj bi jih nabavila občina, vas ali pa več posestnikov skupaj. Kjer je ni mogoče rabiti, tam naj jo nadomeščajo pa močne železne grablje, katere si lahko vsakdo nabavi. Travnike je treba branati navskriž (podolgič in počrez). Raztrgani mah je pograbiiti in odstraniti s travnikov. Z odstranitvijo mahu odpremo travniška tla zraku, gorkoti in svetlobi. Tla se prezračijo, spomladi se hitreje razgrejejo in postanejo delavnejša, vsled česar začne rašča rastlin prej kakor na nepobrananih travnikih. Tudi deževnica in snežnica lažje prodirata v tla. To je še posebno važno za travnike s težko zemljo in bolj slrmo lego, kjer kaj rada odteka voda zlasti po daljši suši brez vsake koristi.

Vse brananje pa bi ne imelo pravega uspeha in bi le malo koristilo, ako bi mu ne sledilo takoj tudi gnojenje, ki ima namen popolnoma zatreti mah in pospešiti zopetni razvoj in boljšo raščo krmskih rastlin. S čim pa naj gnojimo travnike? Hlevski gnoj navadno ne zadostuje niti za gnojenje njiv in vinogradov, vsled česar pride za gnojenje travnikov le malokod v poštev. Preostaja nam za gnojenje trav-

nikov le gnojnica in umetna gnojila, tu pačam morda kaj mešanca ali komposta. Ta je izvrstno travniško gnojilo, toda pripravljata se ga veliko premalo. Pa naj gnojimo s katerikoli gnojili, vedno moramo paziti osobito na to, da doprinesemo z gnojenjem v travniška tla v zadostni množini vse primanjkuječe hranine. So to dušik, kalij, fosforova kislina in največkrat tudi apno. Zato ne zadostuje, če polivamo po travnikih samo gnojnico. Tudi je gnojenje nepopolno, ako trosimo po travnikih samo Thomasovo žlindro ali samo superfosfat. Eno kakor drugo je enostransko gnojenje, ki ne doseže nikdar svojega popolnega uspeha. V gnojnici je dušik in kalij, ni pa skoraj nič fosforove kisline. Da bo gnojenje travnika z gnojnico popolno, je treba, da gnojimo tudi s superfosfatom, ki mora pri nas nadomestovati letos Thomasovo žlindro, ker ta ni oziroma je razmeroma s ceno superfosfata predraga. Za 1 hektar (2 tona ali 3 merne njive) travnika je potrebno okrog 300 hl gnojnice in 300 do 400 kg superfosfata. Pri gnojenju s samo umetnimi gnojili je povprečno vzeti na 1 hektar: 150 do 200 kg žveplenokislega amonjaka, 200 kg kalijeve soli in 300 do 400 kg superfosfata. Vsa ta tri umetna gnojila lahko zmešamo in jih trosimo hkratu. Ker manjka našim travnikom navadno tudi apno, je neobhodno potrebno, da jim gnojimo tudi s tem gnojilom. Apno in njegovo delovanje v zemlji je namreč mnogo večjega pomena, kakor si morda mislimo. Apno je v hrano rastlinam, povzroča pa v zemlji tudi ugodna in koristna razkrajanja, napravljata zemljo bolj delovno in gorko. Nema lokraf je pomanjkanje apna v zemlji vzrok, da tudi druga gnojila ne pridejo do svojega pravega učinka in uspeha. Za 1 hektar je vzeli 10 do 20 g živega apna,*¹) kar zadostuje za 4 do 5 let. Najboljši čas za gnojenje z ap-

*¹) Za gnojenje se rabi navadno živo apno. Priporoča se uporabiti v to svrhu ono apno iz apnenice, ki je zdrobljeno v prah in je radi tega tudi ceneje od onega v kosih. Ker je pa trosenje živega apna koži osobito pa očem škodljivo, zato naj se apneni prah pred uporabo zvozi na travnik in spravi v manjše kupe. Te je pokriti z zemljo, da se živi apneni prah z zemeljsko vlago ugasi. Par dni pozneje je ugašene kupčke apna razstrositi in na to dobro zabraniti.

nom je jesen in zima. Z apnom pognojeni travnik je takoj pobranati. Druga prej navedena gnojila pa lahko trosimo po travnikih jeseni, po zimi in tudi še spomladi, toda v slednjem slučaju na vsak način prej, ko začnejo poganjati travniške rastline.

Da bo izboljševanje govedoreje uspešno, se moramo vsekakor potruditi, da ustvarimo goveji živini tudi ugodnejše življenjske pogoje. Torej je brez drugega potrebno, da obenem z govedorejo izboljšujemo tudi poljedelstvo, posebno travništvo in pašništvo. Zato obdelujte in gnojite vsi živinorejci pridno in pravilno svoje travnike, senožeti in pašnike. Dušičnata, kalijeva, fosforokisla in apnena gnojila lahko največ pripomorejo k temu.

Njih uporabo za gnojenje zvišamo množino krme pa tudi kakovost krmakih hranin in snovi. Te omogočijo boljšo prehrano, ki je med glavnimi predpogoji za doseganje boljših in bolj dobičonosnih živali.

Da se gnojenje travnikov izplača, to so dokazali mnogi tozadevni poskusi v predvojnih letih kakor tudi lanski poskusi z umetnimi gnojili, ki so se izvršili po raznih krajih na pobudo in s pomočjo kmetijskih uradov.

—r—n:

O KUNČEREJI.

Po deželi imamo nebroj ljudi, ki se pečajo z kunčerejo, seveda samo za domačo potrebo. Navadno gojijo zajčke v govejem hlevu, kjer se preživljajo s hrano, ki odpade govedu. Gojitelj se nadalje ne zmeni za razplod domačega zajca, nego je zadovoljen, da ima le dovolj živali za zakol. Na misel mu niti ne pride, da bi ločil možke in ženske živali posebej. Tam pusti vse skupaj, da se še ne dovolj razvite živali pari v sorodstvu. Baš ta hiba je, da zajčar zgubi veselje do domačih zajcev. Kajti, ako mi pustimo, da se kunci pari v sorodstvu, nam tekem več kolen močno oslabijo, podvrženi so raznim boleznim in nam nazadujejo (degenerirajo). Radi tega je bolje, da gojimo domačega zajca v dovolj velikih kletkah, kjer imamo nad njimi pregled. Ločenim zajkam pristavimo samca, ko so

dovolj razvite in dorastle (zajka s 7, samica z 8 mesecem). Od časa do časa osvežimo kri s tem, da si priskrbimo samca, ki ni z našimi v sorodstvu.

Tako bomo imeli gotovo večje veselje z domačimi zajci, ker nam tako ne crkajo kot v hlevu, sami med seboj se plodeč. Seveda so tudi drugi činitelji, da nam živali dobro uspevajo in teh je tudi lepo število. Toda o tem drugič.

NEKAJ NAUKOV ZA PRASIČJE-REJCE.

1. — Oskrbuj in krmij plemenske živali kar najbolje, mladiče za pitanje kar najceneje, pitance pa izdatno in dobro.

2. — Uporabljaljaj za pleme le zdrave, pravilno zraščene živali že ustaljenih lastnosti, ki pa naj ne bodo nikdar premlade.

3. — Izpuščaj vse prasiče, razen pitancev, vsak dan po par ur na prosto, ker je to zdravju zelo koristno. To nam dokazujejo trdno zdravje prasičev, ki hodijo na pašo.

4. — Skrbi, da bo svinjak suh, zračen, brez prepaha, dovolj topel pozimi, primerno hladen poletil.

5. — Ne vznemirjaj, živali, zlasti onih, ki jih pitaš.

6. — Pomni, da je snažnost glavni pogoj dobrega svinjaka.

7. — Prasiče, ki jih rabiš za pleme, hrani dobro, a ne opitaj jih.

8. — Krmij prasiče vedno z zdravno in tečno hrano.

9. — Pokladaj močna krmila (kakor na primer oljnate pogače ali tropine)

kolikor mogoče suha; krompir, repo, peso in korenje pa le kuhano.

10. — Skrbi za zadostno množino zdrave, dobre pitne vode.

11. — Pokladaj hrano vedno ob istem času, mlajše prasiče pa krmij večkrat po malem.

12. — Daj prasičem priliko, da rijejo po zemlji, ker je to njih uspevanju neobhodno potrebno.

13. — Visoko nosečo svinjo spravi v ločen prostor, ki naj bo postlan s kratko slamo.

14. — Pri skotitvi pazi skrbno na svinjo in mladiče, pomagaj pa le, ako je potrebno.

15. — Ako imajo mladiči preostre zobe, pošcipaj jim jih takoj prvi dan po rojstvu.

16. — Od tretjega tedna naprej spuščaj svinjo s pujski vred na prosto, ako je vreme ugodno. Od četrtega tedna dalje krmij jih, razen z mlekom, tudi z drugo pripravno krmo.

17. — Mladiči naj ostanejo pri materi sedem tednov; ako so odmenjeni za pleme, pa deset tednov.

18. — Le enako krepke živali drži skupaj, slabotne in šibke loči od njih.

19. — Živali, ki jih pitaš, tehtaj vsak mesec.

20. — Najizdatnejše pitanje je skoraj vedno tudi najcenejše.

21. — Na novo kupljenega prasiča ne deni pred tremi tedni med druge, ker šele po preteku tega roka se pokaže, ako je res zdrav.

Rabite OREHOVE TROPINE, najcenejše močno krmilo!

Mlekarstvo.

Ing. Podgornik Anton:

ALI NAJ MOLZEMO DVAKRAT ALI TRIKRAT NA DAN?

To vprašanje si živinorejci večkrat stavijo. Na splošno velja danes načelo, da se z večkratnim molzenjem namolze

več in obenem bolj tolsto mleko. Neglede na to pa lahko opazujemo, da se v Švici, na Danskem in Holandskem, kjer je živinoreja najbolj razvita, kjer je mlečnost krav najvišja in je mlekarstvo v primeri z drugimi deželami najbolj napredovalo, na sploh molze le dvakrat na dan. To pa

iz praktičnosti in enostavnosti, danes tudi vsled dragih delavnih moči. Z le dvakratnim krmiljenjem in dvakratnim molzenjem na dan se vsa dela in opravila v hlevu boljše in lažje porazdelijo, prihrani se na času, krave pa imajo bolj mir in dovolj časa za prebavo použite krme. Tudi po naših krajih, posebno na Tolminskem, kjer je mlekarstvo najbolj razvito, se navadno molze le dvakrat na dan. Drugod pa, posebno tam, kjer ni mlekaren, se večinoma molze trikrat na dan. Razširjeno je na splošno mnenje, da se s trikratnim molzenjem na dan doseže 6 do 7% več mleka in približno toliko odstotkov več toščice nego z dvakratnim molzenjem. Je pa tudi temu nasprotno mnenje, da se s trikratnim molzenjem le težko doseže

višja količina mleka, kakor pa pri dvakratnem molzenju na dan. Pri prehodu od trikratnega k dvakratnemu molzenju se toščica v mleku sicer nekoliko zniža, toda pozneje se zopet zviša na svojo prejšnjo višino. Glavno je pač pri molzenju, da se redno, dobro in čisto molže, mlečne krave pa prav oskrbujejo in krmijo. Držimo se pri dvakratnem molzenju točno tega, da preteče od enega molzenja do drugega vedno enaki čas — 12 ur. Molzimo torej vsakih 12 ur, potem bo tudi množina mleka ob vsaki molži enaka, le toščice bo v večernem mleku nekaj več nego v jutranjem. Zelo mlečne mladovne krave pa je priporočljivo molziti prve tri mesece po otelevitvi po trikrat na dan.

Čebelarstvo.

Dr. Bobič Leopold:

ZAKON O ČEBELARSTVU.

(Konec.)

Okuženo čebelarstvo orodje se bode moralo razkužiti po pravilih, ki jih določi vsaka zadruga. Uničenje okuženih panjev in okuženega satja se izvrši po predpisih, ki jih določi pravilnik, k zakonu. V slučaju uničenja ne dobi lastnik nikake odškodnine. Zadruga pa morejo poskrbeti z zavarovalnimi ustanovami za delno odškodnino. (Člen 10.)

Je prepovedana razpoložitev medu in okuženih predmetov na takem mestu, kjer jih lahko dosežejo druge čebele. Okužen med in okužen vosk se ne bode smel spraviti na trg, če ni bil prej razkužen na način, kakor ga predpiše zadruga s posebnim pravilnikom. (Člen 11.)

PREFEKTOVI UKREPI. — Prefekt lahko odredi v slučaju ugotovitve ali domneve obstoja čebelnih nalezljivih boleznih, da se čebele, satovje, med in čebelarstvo orodje in druge čebelarstvo stvari, ne smejo premakniti s svojega mesta, da se ne bi kužne bolezni razširile. Ravno tako ima prefekt pravico prepovedati uvoz čebel ali čebelarstvih predmetov iz dežel, ki so samo sumljive, da je v njih čebelna kužna bolezen, ako v takih deželah ne obstojajo zadruga za zatiranje nalezljivih boleznih.

Če zahtevajo zadruga ali prizadeti čebelarji ali če tako odredi ministrstvo za državno gospodarstvo, lahko prepove prefekt uvoz ali širjenje drugih čebelnih pasem ali čebel, ki se razlikujejo od italijске rumenke (*apis ligustica*).

Ministrstvo za državno gospodarstvo more v svrhu, da se prepreči prenos nalezljivih čebel-

nih boleznih v kraljevino, na zahtevo zadrug ali posameznih čebelarjev ali iz lastne pobude, prepovedati uvoz čebel ali čebelarstvega orodja in čebelarstvih predmetov iz tujine. (Člen 12.)

PREPOVED UNIČEVANJA (ZVEPLANJA) ČEBEL. — V deželah, v katerih pokaže statistična ugotovitev, da je več panjev s preničnim nego panjev z nepreničnim satjem, more prefekt prepovedati uničevanje čebel, ki se vrši v svrhu lažjega odijemanja medu in voska. (Člen 13.)

RAZDALJA ČEBELNJAKOV IN POSTAVITEV POTUJOČIH PANJEV. — Na predlog zadruga in po zaslišanju mnenja deželnega kmetijskega sveta ali, kjer tega ne bi bilo, deželnega odbora, more prefekt določiti z dekretom razdalje med čebelnjaki, ki imajo najmanj 50 panjev s preničnim satjem. Take razdalje se lahko določijo za posamezne okolišje (zone) v deželi in prefekt more ustanoviti gotove izjeme za gotove okolišje.

Istotako se more določiti krog, v katerega ne more, z ozirom na že obstoječe panje, čebelar, ki prevaža v pašo, prepeljati svojih panjev. (Čl. 14.)

RAZPEČEVANJE UMETNEGA MEDU. — Umeten med se ne sme iz tujine uvažati, če ni pospremljen z izjavo, iz česa obstoja in se ne sme prodajati, če nima označenja, da je umeten med.

V svrhu, da se more ustanoviti pristnost uvoženega medu in medu, ki se prodaja imajo pravico carinski uradniki in drugi opravniki, ki imajo nadzorstvo nad hranili, pravico odvzeti vzorce medu in ga preiskati. (Člen 15.)

PRESTOPKI IN KAZNI. — Zapade globi od L 100 do L 200: 1) kdor odstrani od zadrugnega strokovnjaka postavljeno označenje, da je čebelnjak okužen ali kdor proti njegovi prepovedi pre-

nese ali proda ali na drug način odda okužene panje, orodje, med ali vosek (člen 9); 2) kdor razpoloži okužen med, satovje ali čeb. orodje na takem mestu, ki je dosegljivo drugim čebelami ali kdor bi prodajal okužen med ali vosek brez poprejšnjega razkuženja; 3) kdor bi kljub prepovedi prepovedi prepeljal čebele, med, satje ali čeb. orodje s prepovedanega mesta ali bi uvozil čebele in druge predmete iz krajev, iz katerih je tak uvoz prepovedan ali ki bi kljub prepovedi uvažal ali širil od italjske rumenke različno čebelo ali kdor bi uvažal čebele iz tujine; 4) kdor bi uničeval čebele v svrhu lažjega odjemanja medu; 5) kdor se ne bi držal od prefekta določenih razdalj za postavitev čebelnjakov ali čebel pri prepeljavanju v pašo; 6) kdor ne bi označil umetnega medu ali kdor bi zabranil postavljenim organom odjemanje vzorcev medu za analiziranje istega. Pri prestopkih pod 3) in 6) se razen kazni zapleni blago, ki bi se kljub prepovedi uvozilo ali ki bi se prodajalo; 7) kdor ne bi naznanil, če je ugotovil, da so njegovi panji okuženi; 8) kdor bi zabranil združnemu strokovnjaku dostop v čebelnjake in v prostore, kjer ima shranjene čebelarske predmete ali kdor bi se krčil dati mu pojasnila, ki bi jih v izvrševanju svoje službe zahteval ali kdor bi mu dal netočne ali lažnjive navedbe ali kdor bi kljub prepovedi odstranil okužene predmete ali kdor bi se upiral izvršiti dana mu naročila. — Razven globe je dolžan povrniti morebitno škodo, ki bi nastala vsled njegove nemarnosti ali po njegovih krivdi. (Člen 16).

URADNO ŠTETJE PANJEV. — Za namene tega odloka-zakona morejo prefekti odrediti štetje panjev v deželi na podlagi navodil, ki jih izda ministrstvo za državno gospodarstvo; kdor ima panje v posesti, iz kateregakoli naslova, je dolžan panje prijaviti. (Člen 18).

IZDANJE PRAVILNIKA. — Za uporabo določil tega zakona se izda poseben pravilnik.

POZIV VSEM ČEBELARJEM.

V uradnem listu (Gazzetta Ufficiale) z dne 3. XII. 1925 št. 281 je bil objavljen odlok-zakon z dne 23. X. 1925 št. 2079 o ukrepih za zaščito čebelarstva. Vsebina tega zakona se objavi v 1. in 2. številki »Gospodarskega vestnika«, a pričakuje se objava uradnega pravilnika o tem zakonu.

Gledé ustanovitve v zakonu predvidjenega »krajinskega konsorcija« je načelstvo »Slov. čebelarske zadruge« že v stikih z vodstvom »Furlanskega čebelarstva« družstva. V teh dneh se razpošlje uradna okrožnica na vsa županstva s pozivom, da se prijavijo vsi čebelarji z navedbo števil panjev, bodisi s premakljivim bodisi z nepremakljivim satjem (umetni panji in kranjiči). Vsak čebelar naj navede še število plemenjakov oziroma število vzimljenih panjev.

Zakon vsebuje v členu 14 jako važno določilo, namreč da določi prefekt z dekretom razdaljo med čebelnjaki, ki imajo najmanj 50 panjev s premakljivim satjem. Take razdalje se lahko

določijo za posamezne okoliše v deželi, a prefekt more ustanoviti gotove izjeme za gotove okoliše. Istotako se more določiti gotov krog ali obseg, v katerem ne sme, z ozirom na že obstoječe število panjev, čebelar, ki potuje s čebelami v pašo, prepeljati svojih panjev. V tem pogledu je nujno potrebno, da se čimprej predložijo vladi potrebe, ki jih imajo čebelarji v slovenskem delu dežele zlasti z ozirom na potovalno čebelarstvo. Da se bode mogla sestaviti zadevna spomenica in da bode mogoče v tem oziru tudi osebno uspešno posredovati na pristojnem mestu, se obračamo na vse čebelarje z nujno prošnjo, da nam *takoj in brez odlašanja* sporočijo svoje mnenje, kar se tiče razdalje med čebelnjaki pri *stalnem* čebelarstvu in pri *potovalnem* čebelarstvu, v slučaju glavnih (močnih) paš in v slučaju životarske (picle) paše, za pašo v dolini in v hribovitih legah.

Važno je zlasti, da sporočijo čebelarji, ki potujejo s čebelami v pašo, vse vrste neprilik, ki so jih doživeli ter da stavijo tudi točne in jasne predloge za odpravo takih neprilik. Istotako pa naj sporočijo svoje tozadevno mnenje tudi mali čebelarji, ki ne potujejo v pašo in ki mislijo, da trpijo kako škodo vsled potovalnega čebelarstva; kajti le na ta način, da se namreč zasliši obojestransko mnenje, bo mogoče najti pravo ureditev potovalnega čebelarstva.

Da se na zadovoljiv način uredi potovalno čebelarstvo, je potrebno, da se napravi »pašni kalendar«. V tem pogledu je potrebno, da naznanijo čebelarji »Slov. čebelarški zadrugi«, kakšne izdatne paše so v njih občinah in kako močne so, to je, za koliko močnih umetnih panjev bi bile v normalnih letinah dovoljne.

Čebelarji, zavedajte se, da gre za ureditev Vaših koristi, in da je sedaj prilika, da vsak čebelar pové prostodušno svoje mnenje, da ne bode potem izgovorov in mrmranja. — Za »Slovensko čebelarstvo zadrugo« v Gorici: Tajnik: Dr. Leop. Bobič.

OPOZORILA.

Čebele se kupijo. — Kdor ima čebele na prodaj, naj naznani čebelarški zadrugi število panjev, ki jih misli prodati, in ceno.

Pisemske znamke za odgovor, naj vsakdo priloži, ki se obrača na zadrugo s posebnimi vprašanji, drugači ne dobi odgovora.

Sladkorja ne bo! Kakor smo že v zadnji številki sporočili, sladkorja ne bo. Večini prednaročnikov smo denar že vrnili. Oni, ki nam niso še sporočili, kam naj denar pošljemo, naj storijo to čimprej, da bomo končno uredili tudi to zadevo, ki nam je povzročila mnogo sitnosti in tudi predbacivanj. Češ, zadruga je kriva da sladkorja ni.

Satnice je še nekaj iz lanskega leta v zalogi. Kdor jih želi, naj se oglasi. Zadruga sprejema vosek v predelavo, a satnice se bodo pričele izdelovati še le v koncem marca. Vosek se sprejema do 30. marca.

Kozarci za med so še vedno na razpolago.

Vinogradništvo.

Ušaj Just:

GLAVNA NAČELA ZA OBREZOVANJE TRTE.

Obrezovanje trte je zelo važno delo v vinogradu. To delo moramo izvršiti s posebno pažnjo in razumevanjem. Slab rezač napravi veliko in več let trajajočo škodo. Zato naj obrezujejo vinograde le previdni delavci in dobri vinogradniki. Dober rezač pregleda najprej trto, ki jo ima obrezati, jo presodi in šele potem, ko si je na jasnem, kako jo bo obrezal, jo začne obrezovati. Pri obrezovanju bo moral upoštevati sledeča načela:

Trte lahko obrezujemo v času zimskega počitka in sicer od jeseni, potem ko je odpadlo listje, do zgodnje spomladi, dokler trta ne začne poganjati. Glede na čas izvršitve ločimo režnje v jesensko, zimsko in spomladansko režnjo. Kdaj je bolje obrezovati trte, ali jeseni, ali pozimi, ali spomladi, je odprto vprašanje, ker se mnenja odličnih strokovnjakov v tem pogledu križajo. Vsekakor je pa iz praktičnih ozirov najboljši čas jesen in zima, ko imamo manj drugih del. Spomladi obrezane trte se močno solzijo, ali ta sok se ne zgubi, ker pade nazaj v zemljo. Da bi pa trte vsled solzenja oslabele, ni mogel dozdaj še nikdo dognati. Prezgodaj jeseni, ko trte še niso zgubile vsega listja, ne smemo obrezovati in prekasno spomladi tudi ne, ker prezgodnja in prekasna režnja trto slabi.

Ali naj trto na dolgo ali na kratko obrežemo, oziroma bolje rečeno, ali naj ji pustimo veliko, ali le malo število očes, nam pové trta sama. V to svrhu jo presodimo v njeni moči in z ozirom na njeno večjo, ali manjšo moč rasti, ji puščamo več, ali manj lesu. Nadalje se moramo ozirati tudi na vrsto dotične trte, ker nekatere vrste rodijo na zgornjih, a nekatere pa na spodnjih očeh. Take trte, ki rodijo na zgornjih očeh, moramo obrezovati na dolgo, take pa ki rodijo na spodnjih očeh, pa na kratko. Če je trta, ki rodi na spodnjih očeh močna, ji pustimo več

kratkih napanjalcev, ali pa jo obrežemo na tri očesne »palce«. Trto, ki jo bi bilo trebá na ta način obrezovati, je žlahtnina. Dolgo režnjo pa zahteva renski rizling, grganja, refošk itd. Načeloma obrezujemo mlade trte bolj na kratko in stare, katere hočemo radi opešanja iztrebiti, pa obrežemo kolikor mogoče na dolgo, da njih moč pred iztrebljenjem popolnoma izkoristimo. Pri obrezovanju trte se moramo ozirati tudi na moč zemljišča. Trte v vinogradu, ki smo jih leto prej, ali v istem letu pognojili, obrežemo bolj na dolgo, računajoč da bodo pridobile na moči. Toliko v pogledu daljše, ali krajše režnje!

Drugo važno načelo pri obrezovanju trte, je to, da mora rodni les stati vedno na dvoletnem lesu, ker poganjki, ki izvirajo neposredno iz starega lesa, so le malo, ali nič rodovitni. Zato moramo pri obrezovanju trte vedno paziti, da bomo imeli v prihodnjem letu možnost, puščati napanjalca, ali drugi rodni les vedno na dvoletnem lesu. V to svrhu puščamo takozvane »palce«. Če bi teh palcev ne puščali, bi bili drugo leto prisiljeni puščati napanjalca na prejšnjem napanjalcu, kar ni pravilno, ker trta pri takem obrezovanju zadobi previsoko deblo. Nekdaj so v plantah obrezovali tako; pogostoma se je dobila trta, ki je imela več metrov dolg star les. Pri pravilnem obrezovanju, in če se vsako leto puščajo potrebni »palci«, je obrezovanje močno olajšano. Obrezovalec pregleda trto, nastavi škarje v vzhodju palca, na katerem stoji napanjalec in z enim rezom odstrani napanjalca s »palcem« in enoletnimi rozgami vred. Nato skrajša bodoči napanjalec, odreže vse nepotrebne rozge in pusti »palec« za drugo leto. S tem je trta obrezana. Seveda se mora prepričati, še predno začne obrezovati trto, če je prejšnjeletni »palec« pognal dovoljno močne rozge, ki bi bile sposobne za napanjalec. Pri tej priliki pa omenim, da debelost rozge ni merodajna za njeno rodovitnost. Pač pa je znana stvar, da so srednjede-

bele rozge bolj rodovitne od debelih; vsekakor pa mora biti les zdrav in popolnoma dozorel.

Napenjalec mora stati na najvišjem delu trte in palec mora biti vedno pred njim. Prenizko palec tudi ne sme stati, ker nizko stoječ palec ostane rad gluh.

Pri tehnični izvršitvi obrezovanja moramo paziti nadalje tudi na to, da izvršimo rez vedno kake 2 do 3 cm nad očesom. Če puščamo daljše koščke nad očesom, se ti koščki lesu posušijo in njih stržen nudi skrivališča razni škod-

ljivi golazni, zlasti pa bubam grozdnega zavijača. One rozge pa, ki jih želimo odstraniti, odrežemo tik v pazduhi. Če tega ne storimo, bomo imeli poleti mnogo dela z mandanjem obilo poganjkov, ki bodo pognali iz spečih oces v vznožju odrezanih rozg. S tako nemarno režnjo zadobi tudi trta grd in negladek star les.

Konečno omenjam, da mora imeti vsak obrezovalec trt, razven dobro nabrušenih škarij, tudi žagico s seboj. S to žagico požaga slab les, če je to pri kateri trti potrebno.

Sadjarstvo.

—r—n:

GRINTAVOST SADJA.

Dandanes skoro ni rastline, ki bi ne bila podvržena kakšni mikroskopični bolezni. Tako je tudi naše sadno drevje podvrženo mnogim nalezljivim boleznim in to tem bolj, čim žlahtnejša je dotična sorta. Da pridemo v okom, moramo z vso energijo nastopati proti tem, s prošim očesom nevidnim sovražnikom. Bolezen grintavost sadja (ali škrlub, krastavec) povzroča glivica, ki se imenuje *Fusicladium dendriticum* na jablani in *Fusicladium pyrinum* na hruški.

Omenjena glivica se širi s trosi, ki so prezimili v zimskih plodiščih na mladiceh, odpadlem listju in sadju, ki so bila prejšnje leto okužena. Jako hudo nastopa grintavost v nizkih vlažnih legah in deževnih letih; takrat naredi drevesničarju mnogo škode. Proti tej bolezni so nekatere jabolčne in hruškove sorte močno občutljive.

Ko pade tros bodisi na mladico, list ali še na nerazvit sad, vzkali in požene podgobje v notranjost staničja, ako je našel dovolj vlage. Na vrhu lista se pojavijo rjavkaste lise, ki se nato razpočijo in spremenijo v kraste, te se večajo in rodijo spet letno trosje. List zgubi svojo prožnost, postane nekako usnjatost in zgrbančen, ki ne more več izvrševati njemu odkazano delo — asimilacijo; sad pa se neenakomerno razvija in zgubi zu-

nanjo lepoto kakor tudi dobroto in ob prodaji polovico, če ne vsega, na svoji vrednosti. Ako nastopa posebno hudo, se posušijo celo mladice in listje ter še nerazvito sadje odpade.

Ker glivica, oziroma njeni trosi prezimijo v mesičkih, moramo proti njim nastopiti že pozimi, da jih v kalii ugonobimo. Ako bi mi pozneje nastopali, ko se bolezen že razpase, bi ji prišli le težko do živega. Zato moramo uporabljati sredstvo, to je modro galico, da preprečimo razširjanje grintavosti.

Predno se listni popki razpihnejo, začnemo s škropljenjem in sicer prvič s 4%, drugič takoj po cvetju z 1% in tretjič kakih 14 dni po drugem škropljenju z 1½—2% apnenobakreni zmesjo (zmes modre galice in apna). Za škropljenje dreves uporabljamo škropilnico z močnim pritiskom in dobrim razpršilom, da se tekočina razprši v fine kapljice (kakor za trte). Trosi, ki so že sfrčali iz mesičkov, vzkale v kapljice omenjene tekočine in poginejo. Tudi z odstranjevanjem in sežiganjem močno poškodovanih mladice in nagrabljenega listja uničimo mnogo zimskih prezimovališč grintovca.

Štrekelj Josip:

CEPILNA SMOLA.

Ta maža, katero neobhodno potrebujemo pri pomladanskem cepljenju, je dvojna: gorkotekoča in mrzlotekoča.

Pripravnejša je mrzlotekoča, katere se naredi tako:

Raztopi en kg smrekove ali borove smole. Najboljše, da postaviš posodo s smolo v večji lonec z vrelo vodo. (Ako kuhaš samo smolo na ognju, je nevarno, da se vname, ali vsaj prežgá.) Ko je smola raztopljena, položi posodo na stran in, ko se začne hladiti, dodaj 8 g v vodi goslo raztopljene arabske gumi, 10 g tudi v malo vode raztopljene navadne pralne sode in 15 do 20 dkg vinskega špirita.

Med prilivanjem teh dodatkov pridno mešaj.

V prav gorko smolo ne prilivaj špirita, ker sproti izhlapi.

Dodatkov svinjske masti ali olja ogibaj se, ker so vse masti drevesom strup.

Mrzlotekočo smolo hrani v dobro zaprti posodi, (v škalli z vložnim pokrovcem), da ne izhlapi špirit in da se smola vsled tega ne strdi.

Ako je smola pregosto tekoča, ker je špirit izpuhtel, raztopi smolo ponovno v posodi vrele vode in dodaj prilično količino špirita.

Za mazanje cepičev je najboljša priprava čopič, ki si ga narediš iz izčesanih konjskih ali govejih žim.

Poljedelstvo.

Ing. Čok Andrej:

O UMETNIH GNOJILIH.

Razvoj in napredek gospodarstva človeške družbe je privedel do tega, da ima človek v obljudenejših, kulturnejših delih sveta vedno večje zahteve, dočim se na drugi strani prvotno bogatstvo zemlje vedno manjša pri starem načinu pridobivanja. Prvotno bogatstvo ali z drugo besedo vrednost zemlje pa postane večja le tedaj, ko bode človek z enakim trudom kakor do sedaj izvelkel iz enakega obsega zemlje več dobrot, nego jih je mogel dosedaj dobiti od nje. To je pa mogoče le z izpopolnjevanjem tehnike ter z umnejšim gospodarstvom. Da bode pa uspeh najlepši, morata se ta dva činitelja izpopolnjevati z roko v roki.

Neizpodbitno je, da povečajo umetna gnojila, katere nam nudi današnja tehnika, rodovitnost zemlje. Tehnika je torej napravila svojo dolžnost za zvečanje vrednosti zemlje. Na gospodarstvu je sedaj, na poljedelcih zavisno, da pravilno rabijo ta proizvod. Ponekod so poljedelci dosegli s tem proizvodom velikanske uspehe. Žal, so pa naši poljedelci precej zaostali v tem pogledu; mislim le radi nepravilne uporabe. Za pravilno rabo neke stvari je pa potrebno, da se ta stvar najpreje, čim bolj mogoče pozna. Oglejmo si vsled tega svojstva umetnih gnojil. —

Po obsegu hranilne snovi, neobhodno potrebne za razvoj rastline, razlikujemo v glavnem 4 skupine umetnih gnojil in sicer:

I. **Dušikasta gnojila** z največjim odstotkom dušika. Dušik služi rastlini v prvi vrsti kot bodritelj rasti.

II. **Fosforna gnojila** z najvažnejšim odstotkom fosforjeve kisline, katere zelo podpira tvorbo cvetja in sadu.

III. **Kalijeva gnojila** s kalijem, ki je zelo važen za močnejše osvojevanje drugih hranilnih snovi.

IV. **Apnena gnojila** z najvažnejšim odstotkom apna, ki podpira zelo odporno silo rastlini.

Sestava in svojstvo posameznih navedenih skupin sta zelo zložena posebno s kemičn. stališča. Sicer se ne bomo pečali tu s kemičnimi podrobnostmi. Omenili bomo v tem oziru na pristojnem mestu le pri rabi važna kemična svojstva. Vsekakor pa je pripomniti, da se vsaka skupina deli v vrste in te večkrat v podvrste, katere imajo posebno odstotno sestavo ali posebno obliko hranilnih snovi.

Ni torej čuda, če je bil že marsikateri poljedelec opeharjen in hudo presenečen s slabim uspehom pri uporabi in nakupu umetnih gnojil. Marsikateri poljedelec misli, da je napravil svojo dolžnost že s tem, da je pač kupil umetni gnoj ter ga

trosil. To še daleč ne zadostuje za uspeh. Poljedelec mora vedeti tudi, če hoče biti dober gospodar, kakšno gnojilo je kupil, na kakšno zemljo, h kateri rastlini in kdaj ga bode trosil. Umljivo je, da se posamezen gospodar, ne more seznaniti z vsemi tozadevno potrebnimi podrobnostimi, kakor je to mogoče strokovnjaku. Srednji in manjši poljedelec pa tudi ne more doseči najboljših uspehov, kakor je to mogoče večjim posestnikom, kateri razpolagajo z strokovno silo. Da bode pa tudi manjši poljedelec dosegel vsaj dobrih uspehov z umetnimi gnojili, seznaniti se mora vsaj z važnejšimi njihovimi svojstvi. Tako bo vedel tudi on, kmet nestrokovnjak, za kakšno gnojilo gre, ko sliši ali čita o raznih gnojilih.

1. Skupina dušikastih gnojil.

Najvažnejša vrsta, katere spada k skupini dušikastih gnojil so:

1. solitri ali nitrati; 2. amonijev sulfat;
3. apneni dušik ali kalcijev cijanamid.

Vse te tri navedene vrste so mineralnega ali rudninskega izvora. Imamo pa razen tega še vsakovrstna dušikasta umetna gnojila animalnega ali živalskega izvora, izmed katerih so najbolj razširjena na trgu:

4. izsušena kri; 5. zmleta rogovina; 6. gnano; 7. razne oljnate tropine (kovajci) in še mnogo podobnega.

Popisati pa hočemo tukaj posebnosti le najvažnejših vrst, katere imajo pri nas več pomena.

Izmed raznih solitrov pridejo pri nas v poštev le:

a) čilski soliter ali natrijev nitrat s 15 do 16% dušika (15—16% N) in

b) švedski ali apnen soliter (nitrat) s 13 do 15% dušika (13—15% N.) Pa tudi že švedski ali apnen nitrat pride zelo redkoma pri nas na trg, ker ga porabijo navadno že v deželi sami, kjer ga izdelujejo s pomočjo zelo močnega električnega toka.

Čilski soliter je tvarina v malih kristalih zelo podobna navadni kuhinjski soli. Je zelo hitro raztopljen. Vlago prejema tudi zelo hitro na se; hraniti jo moramo vsled tega vedno na suhem. Okusa je skoro bi rekli trpkega podobno kakor

kuhinjska soda. »Čilski« soliter imenujejo to gnojilo radi tega, ker ga kopljejo v državi Čile v Južni Ameriki.

Zelo važno je pripomniti posebno glede cen čilskega solitra to, da je v poslednjem času — desetletju — ogromno podražil in sicer vsled svojega svojstva kot najboljše in najhitreje učinkujoče dušikasto gnojilo ter drugič radi tega, ker so ležišča te soli že precej izčrpana in ker blago že primanjkuje na trgu.

Izredno hitremu učinkovanju svojega dušika, — učinek ta se pokaže pri rastlini že tekem 2 do 3 tednov po trošenju —, se ima zahvaliti to dušikasto gnojilo le kemični obliki svojega dušika. Dušik ima namreč v tem gnojilu obliko solitra ali nitrata. Ta oblika je pa od večine rastlin najlažje osvojevana, izmed vseh treh oblik dušika, kateri pride pri umetnih gnojilih v poštev to je: a) nitratov dušik; b) dušik v obliki amonijaka in c) organski dušik. Dočim se mora spremeniti oblika amonijakalnega ter organskega dušika v zemlji najprej v nitratovo obliko, da ga rastline lahko sprejmejo, je dušik v solitru ali nitratu že v tej obliki, ko ga trosimo. Ima torej nitrat to prednost, da ga z uspehom trosimo še tedaj, ko opazimo na njivi, da ima obdelovana rastlina slabo raščo, dočim moramo trositi ostala dušikasta gnojila še pred setvijo.

—ip.—

KAKO SE OSKRBUJE HLEVSKI GNOJ?

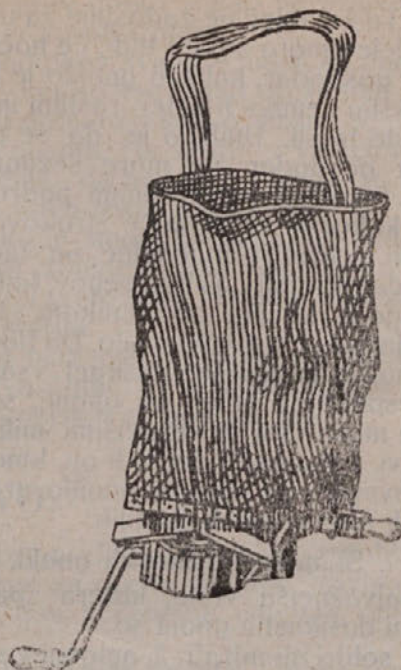
Slabol še vedno so redki takšni kmetovalci, ki pravilno oskrbujejo svoj hlevski gnoj. Na gnojnik, ki največkrat ne odgovarja današnjim zahtevam, se gnoj zmeče in pusti v polnem neredu, mesto da bi se poravnal in dobro silačil. Dobro stlačen gnoj mora biti tudi primerno moker ali vlažen, da se pravilno razkrajja. Ako postane preveč suh, ga je treba namočiti. Ne sme pa plavati v vodi ali gnojnici, ker prevelika množina vode zopet zabranjuje razkrajjanje.

Vsak kmetovalec naj gleda, da bo pravilno oskrboval svoj gnoj. Da bo to lažje vršil, naj čimprej uredi tudi svoj gnojnik. Če tudi ne vsebuje hlevski gnoj

vseh hranilnih snovi, ki so potrebne za raščo in razvoj rastlin, ostane vendar vedno glavno in najvažnejše gnojilo na kmetiji.

ROČNI SEJALNI STROJ.

Pričujoča slika nam kaže ročni sejalni stroj, ki ga lahko uporablja za sejanje vsakovrsnega semena vsaka tudi nepraktična oseba. Njegova uporaba je posebno povsod tam na mestu, kjer ni mogoče uporabljati večjih sejalnih strojev. Pred navadnim ročnim sejanjem ima sejanje s tem strojem zlasti to prednost, da izvrši posejev semena bolj enakomerno in pa tudi bolj hitro, kar je pri nanašnem pomanjkanju in dragini delovnih moči velike važnosti za vsakega kmetovalca. Stroj je enostaven in solidno napravljen. Kogar ta ročni sejalni stroj zanima in si ga misli nabaviti, si ga lahko ogleda pri kmetijskem društvu v Gorici.

Vrtnarstvo.

ZGODNJE KUMARE.

Če želiš imeti prav zgodnje kumare, postopaj na sledeči način:

Meseca marca deni nekoliko kravjega blata v cvetlični lonček. Blatu pri mešaj nekoliko zemlje. Drug enak lonček, ki pa je na vse strani za prst manjši, porini na to v prvega, tako da se ti napravi sredi med obema lončkoma lonček iz blata. Ta lonček posuši nekoliko na solncu, ter napolni ga potem z drobno vrtno zemljo. V vsak lonček vtakni nato 2 do 3 semenska zrna. Vse skupaj postavi pa v zimske gredice ali v cvetličnjak. Če pa teh nimaš postavi vse skupaj v zaboj, ki ga pokrij s steklom in deni na solnce. Tako ti seme kmalu požene. Ko so rastlinice dovolj zrastle in se ni bati več slane, zasadi jih z loncem vred v vrt, na prosto.

Ce hočeš, da bodo kumare kmalu cvetele, prikrajšaj rastlinicam glavno vejo takrat, ko poženejo tri do štiri liste. Kumare se potem tudi bolj razkošatijo.

PRESAJANJE VRTNIH RASTLIN.

V umnem vrtnarstvu je presajanje rastlin redno opravilo. Ne bo torej odveč, ako izpregovorimo par stavkov o tem opravilu.

Kadar presajaš vrtno rastline, moraš paziti prav posebno na to, da jim koreninic ne pokvariš preveč. Zemlja, v katero presajaš, ne sme biti presuha, drugače ti presajenke uvenejo in pogiznejo. Okoli presajenih rastlin ne smeš mo puščati nikakih votlin. Ako so korenine predolge, da jih ni mogoče spraviti lepo v luknjico, skrajšaj jih le toliko, kolikor ie neobhodno potrebno. Dobro je, da namočiš korenine rastlin tik pred presajanjem v blatu, ki si ga napravil iz nekoliko kravjeka, zemlje in vode. Za zasajanje so najboljši vpognjeni klini, ki jih lepo zabodeš 10 do 15 cm v zemljo, na mestu nekoliko zavrtiš in si na ta način napraviš primerno luknjo, v katero vtakneš rastlino. Ko je ta

notri, zabodi klin kakih 15 cm od luknje poševno proti spodnjim koreninicam rastline in takoj nato pritisni tudi od zgoraj proti luknji, katera se vsled tega lepo zasuje. Drugo, poševno, luknjo moraš potem s klinom zagrebsti.

Priporočljivo je, da po vsakem sajenju presajenke dobro zaliješ.

Omenimo naj še, kako daleč vsaka sebi naj se rastlinice sadijo, da bo delo pravilno napravljeno: zelje, karfijol, vrzote po 60 cm, kolerabe 30 cm, šeljin 45 cm, rdeča pesa (jerebuca) 40 cm, čebula 20 cm, česnik 10 cm, glavната solata

30 cm, fižol, ki plete, 60 do 80 cm, nizek fižol 45 cm, paradižniki 60 cm do 1 m, kumare 1 do 1.50 m.

NEKOLIKO O SEMENU.

Vsak izkušen in razumen vrtnar mora pri nakupovanju semena strogo paziti na to, da so ta zajamčeno dobra. Ko spozna, katere vrste so najrodovitnejše, nabavljal si jih bo vedno pri istem trgovcu in, če treba, preskrbi se

Vrsta semena	Koliko časa je seme kaljivo:	Koliko tehta liter semena (v gramih)	Štev. semena, ki odpade na vsak gram	Čas setve
Pesa (jedilna)	6 let	250	50	marec-april
Kardi	5 do 6 "	630	25	marec-april
Korenje	4 do 5 "	240	500 do 700	od marca do aprila
Zelje (vrzotno, kapuzno)	5 "	700	300	februar, april, september
Koleraba	5 "	700	300	februar, marec, april
Kumare	10 "	500	35	april
Redič	8 do 10 "	340	500 do 600	od marca do avgusta
Čebula	2 do 3 leta	500	200 do 250	od februarja do septembra
Fižol pritlikov	3 "	700	150 do 600 od 100 gr.	od maja do julija
Fižol običnik	3 "	650 do 850	150 do 300 od 100 gr.	od aprila do julija
Bob	6 let	600 do 750	40 do 110 od 100 gr.	februar, marec
Endivija	4 leta	390 do 350	600	od junija do avgusta
Navadna solata	5 let	400 do 450	500 do 700	vse leto, po različnih vrstah
Paprika	4 leta	450	150	februar na gredicah
Malancani	6 let	500	250	" " "
Paradižniki	4 leta	300	250 do 400	" " "
Grah	3 "	700 do 800	200 do 250 od 100 gr.	februar, marec in november
Dinja	5 let	360	35	marec } april na gredicah } na prostem
Luk (por)	3 leta	550	400	marec, april
Redkev	5 let	700	120	junij
Repa	5 "	670	450	maj, junij, julij
Zelena (šelin)	8 "	480	2000 do 2500	februar na gredicah april, maj na prostem
Špinača	5 "	375	80 do 120	februar, julij do septembra
Motovilec	5 "	380	100 do 150	avgust, september
Buča	6 "	425	3 do 8	april

s semenom za dve ali več let, da si na ta način zagotovi obilo pridelka.

Žal pa jih je mnogo, ki kupujejo semena, da si prihranijo kak vinar, od prvega kupca, ki nalete nanj, ker se dajo preslepiti po lepih izložbah in sladkih besedah. Po velikem trudu na neumornem delu celega letnega časa jih čaka razočaranje in velika škoda, ker seme ni bilo dobro.

Zaradi tega se nujno priporoča, da

se kupujejo semena pri zavodih, ki jih imajo zajamčeno pristna.

Gotovo ustrezemo našim vrtnarjem, ki se bavijo z intenzivnim in ekstenzivnim vrtnarstvom, ako smo jim navedli na prejšnji strani nekaj tozadevnih podatkov.

Na podlagi tega si morejo vrtnarji priskrbeti pristna kaljiva semena.

Seme, ki se ne porabi prvo leto, naj se ohrani na suhem in zračnem prostoru.

Razno.

Gorkič France:

POSREDOVALNINA.

Razni naši naročniki so se obrnili ponovno na urednišvo za pojasnila, kakšni predpisi veljajo za plačevanje zasluzka, ki priliče posredovalcem ali, kakor se pri nas splošno pravi, mešetarjem. Iz tega sklepam, da ne bo odveč, ako priobčim o tem predmetu nekaj pojasnil.

Kakor za razne druge poklice, tako obstojajo tudi za posredovalce posebni predpisi, ki določajo, kdo sme opravljati službo posredovalca, koliko sme posredovalec zahtevati kot odškodnino za posredovanje in kdo mora to odškodnino plačati. Pri Irgovskih in obrtnih zbornicah obstojajo posebni sezname, v katerih morajo biti vpisani vsi oni, ki vršijo ali ki nameravajo vršiti službo posredovalca. Kdor ni vpisan v ta seznam, ni upravičen se pečati s tem poslom. Vsak posredovalec mora imeti tudi tozadevno obrtno dovoljenje.

Kar bo pa naše čitatelje v prvi vrsti zanimalo, je to, koliko sme posredovalec zahtevati za svoj trud. Za območje Irgovske in obrtne zbornice v Gorici veljajo sledeče tarife:

1. Za nakup ali prodajo stavb in zemljišč: od celokupne pogojene svote plača 1% prodajalec in 1% kupec.

2. Za zamenjavo stavb in zemljišč: od srednje cene, določene za zamenjane nepremičnine plačata po 1% obe stranki

3. Za najemanje stavb, stanovanj, Irgovin, delavnic, zemljišč: od letne najemnine plača 1% najemnik, 1% najemodajalec.

4. Za posojila: od posojenega zneska 1% v breme posojilojemalca; če se je dalo posojilo na zahtevo posojilodajalca, priliče posredovalcu 1% tudi v breme posojilodajalca.

5. Pri kupčijah a) konj 2% od kupnine ali 50 L v breme prodajalca, 20 do 30 L v breme kupca; b) volov in krav 15 do 50 L od prodajalca in 5 do 10 L od kupca; c) telet 5 do 10 L od prodajalca in 5 L od kupca; č) prasičev 5 do 10 L od prodajalca in 5 L od kupca; d) ovc, in koz po 1 L za glavo od prodajalca in kupca; e) drv za kurjavo in sladkega premoga 1% od prodajalca; f) stavbenega lesa 1% od prodajalca; g) slame 2 do 6 L za voz od prodajalca v razmerju s težo; h) sena 2 do 5 L za voz od prodajalca v razmerju s težo; i) žita 1% od prodajalca; j) moke 1% od prodajalca; l) svežega sadja 5 do 10 L za voz od prodajalca v razmerju s težo; m) vina 1% od prodajalca (pri manjših količinah 2%); n) svilodov 1% od prodajalca; o) olja, kave, sladkorja in masti 1% od prodajalca; p) mila, testenin, kavinih nadomestkov, fižola, drož, sveč 2% od prodajalca; r) likerjev 6% od prodajalca; s) cementa 3% od prodajalca; š) opeke 2% od prodajalca; t) obrtnih strojev 3% do 5% od prodajalca in 3% od kupca.

Razume se, da je posredovalec

upravičen terjati svoj zaslužek le takrat, ako je bil za posredovanje naprošen. Če se kdo za to opravilo vsili, ne da bi širanka to želela, večkrat tudi proti izrecni volji širanke, kar se dogaja prav

rado na živinskih trgih, nista ne kupec ne prodajalec dolžna poravnati posredovalnine. Takega vsiljivca naj prizadeji naznanijo Irgovski in obrtni zbornici, ki napravi gotovo red.

Gospodarski koledar.

FEBRUAR.

Poljedelstvo: Še nepreorane njive preorji za pomladno posetev, ako zemlja ni premokra ali prevlažna. Obenem z oranjem spravi v zemljo tudi hlevski gnoj, kolikor nameravaš gnojiti z njim raznim okopavinam. — Nadaljuj s pripravljanim in čiščenjem žilnega in drugega semena. Upoštevaj pregovor, ki pravi: kakoršna setev, takšna setev. Rabi za setev le zdravo, polno in težko zrnje, ker le iz takšnega zrnja more zrasti pri pravilnem obdelovanju in gnojenju krepka rastlina in dati dober pridelek. Ako ti primanjkuje dobrega semena, nabavi si le zajamčeno pristna, čista in kavaliva semena. Če krompir gnije, ne odlajšaj s prebiranjem in odstranitvijo gnilega. Sedaj je tudi čas, da začneš odbirati semenski krompir, kateremu odloči v kleti poseben prostor. Vlažne ali polne stene v drugače suhi kleti značijo največkrat, da gnije krompir ali druge okopavine. Ob toplih dnevih odpri in prezračuj klet.

Travništvo: Če nisi izvršil na travnikih že nasvetovanih opravil, jih lahko izvršiš sedaj. Takšna opravila so posebno brananje, čiščenje in gnojenje travnikov. Poravnaj po travnikih vse krtine in mravljišča. Sedaj je čas za razvažanje in polivanje gnojnice po travnikih. Ako nameravaš obsejati posebno prekopana in izčiščena mesta na travniku z travnimi in deteljnimi semeni, priskrbi si ta semena pri kmelijskem društvu.

Živinoreja: Čas je, da pregledaš in preceniš že zdaj svoje zaloge krmil, posebno zalogo sena in slame, da ne prideš v zadrego, kako boš krmil svojo živino, ako ne bo vsled neugodnega in zlasti vsled premrzlega vremena spomladi dovolj zgodaj zelenih krmil ali paše. Privošči pri slabem senu živini tudi ore-

hovih tropin. Ne zabi na pridelek fosforovokislega klajnega apna in soli. V hlevu ne zanemarjaj vzreje mlade živine. Pomni, da je pravilno odslavljanje za rejo namenjenih telet ali drugih mladih živali eno najvažnejših opravil. Kar zagrešiš in zamudiš pri teletu, ne popraviš več pri junici ali kravi. Pusti za rejo le zdrava in krepka, lepo zraščena teleta, ki so od krav in bikov s čim več dobrimi svojstvi. Zlasti upoštevaj pri odbiranju telet zdravje in mlečnost. Krmil in oskrbuje primerno vso živino. Posebno pazljivo posvečuj vsem brejim živalim. — Vsaka gospodinja naj skrbi, da pride do zgodnjih piščet in takih pišk (mladic), ki bodo začele nesti že jeseni. Zato naj podloži o prvi priliki dobri koklji primerno število jajc od najboljših kokoši-jajčaric. Jajca za valitev naj so oplojena, kolikor mogoče enako, a ne nad 20 dni stara ter od dvo- do triletnih kokoši. Ako le mogoče, naj se pusti valiti več kokelj istočasno. Valilno gnezdo napravi v nekoliko temnem in vsestransko mirnem prostoru.

Čebelarstvo: V čebelnjaku se čebele prebujajo in ob lepih dnevih že zletajo na pašo po cvetni prah, ki ga najdejo na leski in po nekaterih krajih tudi že na mandlju in spomladanskem žafranu. Vendar pa mora čebelar v tem mesecu pustiti svoje čebele v popolnem miru in le v skrajni sili je odpreti panje.

Vinogradništvo: Nadaljujejo se vsa dela, ki jih vršimo, ko trta počiva v zimskem spanju. Poleg tega je zdaj najprimernejši čas, da uničimo škodljivi mrčes, ki prezimuje v razpokah starega lesu. To storimo najlažje s tem, da z žičnato ščetko ostržemo lubad in potem namažemo deblo z »antiparassitom«. Zadnji čas je tudi, da si priskrbimo po-

trebno kolje, ki ga moramo izmeniti. To kolje je najbolje impregnirati z modro galico, o čemur je naš list že lansko leto obširno poročal. Impregnirano kolje traja veliko več, kakor drugo, ki ni bilo impregnirano. Kdor namerava cepiti trte v glavo, ali v suho za kalenje, naj si sedaj nabere potrebnih cepičev. Cepiče je rezati od trt, ki dobro rodijo in so dobre vrste. Pri izberi vrste je dati prednost trtam, ki dajejo dobro in močno vino, če tudi manj rodijo.

Kletarstvo: Sedaj ni v kleti posebnega dela, le kdor še dozdej ni pretočil prvič vina, naj to v februarju nemudoma stori. O potrebi in nujnosti pravočasnega prvega pretakanja, smo že večkrat pisali.

Sadjarstvo: Tudi v sadovnjaku se nadaljujejo zimska dela. Razven teh, se v tem in prihodnem mesecu zasajajo mlada drevesca. Pri tem je paziti zlasti na to, da bodo imela drevesca okoli sebe dovolj zrahljane zemlje. Najboljše, in za nasade sadja v industrijske svrhe, tudi neobhodno potrebno, je globoko prekopanje vsega zemljišča, ki ga mislimo zasaditi s sadjem. Če pa tega ne moremo storiti, moramo drevescam izkopati obširne in dovoljno globoke okrogle jame. Jama bodi vsaj 1½ m široka in 80 cm globoka.

Pri prekopavanju zemlje za sadov-

njak, moramo tudi močno pognojiti, kar storimo z uporabo hlevskega gnoja in umetnih gnojil. Če za drevesa delamo samo jame, je pa v tem slučaju najboljši gnoj kompost. Tudi pri zasajenju prekopanega in že pognojenega zemljišča, je zelo priporočljivo potresti v bližino korenin nekoliko komposta. Dreves ne smemo nikdar saditi preblizu. Sklenjene nasade v industrijske svrhe, zasadimo z nizko debelnim sadnim drevjem. Brestske rastejo že tako najlepše v tej obliki, jabolane pa, če so cepljene na kutinjo. Nizko sadno drevje je tudi lažje škropiti proti mrčesu.

Vrtnarstvo: Nadaljuj s kopanjem in gnojenjem. Kdor ni posejal že januarja v zimske gredice semena razne zgodnje zelenjave, naj to napravi čimprej. Ob toplem vremenu zrači in proti poldnevu tudi zalivaj zimske gredice, ako je zemlja presuha. Ako nisi sejal na prosto že proti koncu januarja korenja, peteršilja, belega in črnega korena, graha in spinaze, lahko storiš to pri ugodnem vremenu ob začetku februarja. Proti koncu februarja boš že sejal lahko na prosto zlasti solato, radič, redkvico, zgodnji krompir, krešo. Kdor ni pognojil in okopal špargljev že pred zimo, jih mora zdaj čimprej. Istotako je treba pognojiti in okopati artičoke, hren in dvoletno rabarbaro. Pravočasno izvršeno delo je že uspeh.

Vprašanja in odgovori.

Št. 7. — K. V. T. — Vi pišete: Po-
vejte, kako lahko na priprost način
doženem pristnost mleka?

Odgovor: Vtaknite snažno, popolnoma suho iglo, ki se rabi za pletenje, globoko v mleko. Če je mleko pristno, brez vode, obvisi na koncu igle, ko jo potegnete iz mleka, dolgo časa velika kaplja. Če je mleko »krščeno«, pa odleti takoj s konca igle več malih kapljic. To je dokaz, da je v mleku voda. Tolšča pristnega mleka pa povzroča, da visi na iglinem koncu dalj časa močna kaplja mleka.

Št. 8. — T. O. H. — Vi prašate:
Kakšnega pomena je klajno apno pri

živini, kako se rabi in v katerih množinah se daje živini?

Odgovor: Klajno apno ni krma v pravem pomenu besede, temveč je bolj zdravilo, ki pospešuje rast in utrjuje kosti, posebno pri mladi živini. Daje se živini na mleku, ali pa pomešano med suho klajo. Priporočljivo je, da se klajno apno vsak dan poklada potrebnim živalim in sicer v sledečih množinah: žrebetu ali teletu po 8 do 15, konju in govedu 30 do 50, jagnjetu in prasičkom 5 do 10, ovci in prasiču 12 do 20 in kurjetini ½ do 2 gramov.

Št. 9. — O. P. P. — Vi pišete: Ker se pečam že dalj časa s kozjerejo, bi

rad vedel, kako se doseže, da postane *koza bolj mlečna?*

Odgovor: Mlečnost se zviša, ako dobiva žival kuhano zgoščeno hrano v zadostni množini. Priporočljivo je, da daste kozi več tednov pred skotitvijo sem ter tja prekuhano laneno seme, kar povzroči, da se vime poveča.

Št. 10. — V. D. K.: Vinometer, kakor je bil opisan v 10. številki lanskega Gospodarskega vestnika dobite pri tvrdki »Vinoagraria« v Gorici. Prečitajte oglas na drugi strani platnic našega lista.

Št. 11. — J. L. v S. — Vprašanje: Kako naj hranim svinjino, da ne poslana žarka in ne pridejo vanjo črvi?

Odgovor: Prekajeno meso zavij najprej dobro v čist papir. V to lahko uporabiš tudi papir kakega časnika. V papir zavito prekajeno meso spravi in zloži v lesen zaboj in med pepel bukovega ali brezovega lesa tako, da bo vsak posamezni kos prekajenega mesa v zaboju od vseh strani popolnoma obdan od pepela. Če so bili posamezni kosi mesa pravilno razsoljeni in prekajeni, se na navedeni način ohranijo lahko dobro mesece in mesece. Dovolj osoljeno in dobro prekajeno meso ima tudi to prednost, da se v njem ne vzredijo tako lahko črvi in ne razvije plesnoba. Primerno osoljene in prekajene gnjati (pršute) in salame lahko razobesimo in hranimo tudi v dobro zračnem ter dovolj hladnem, suhem, raje nekoliko temnem nego presvetlem prostoru. Vendar pa se gnjat in salama pri taki shranitvi navadno le še bolj posuši. Da se gnjat itd. preveč ne izsuši in da jo obvaruješ pred muho zapljunkarico (*musca vomitoria*) in njeno zalego, deni gnjat v vrečo in zatlači pod njo in okrog nje zdravo suho seno. Vrečo na to zaveži in obesi jo z gnatjo in zagačenim senom vred v zračno, hladno in suho shrambo. Skrbi, da bo shramba za mesnino vedno tudi čedna in čista. Okna shrambe zamreži z gosto mrežo. Le tako zabraniš, da ne pridejo v shrambo muhe in drugi škodljivi mrčes. Ulvažuj tudi, kar je Gospodarski vestnik o tem pisal v 1. letošnji številki na str. 15. — A. P.

Št. 12. — A. P. v M. — Vi prašate: Kdaj je trositi apneni dušik?

Odgovor: Apneni dušik, ki sestoji iz kalcijevega cianamida in nekaterih drugih primesi, je že sam na sebi strupen za rastline. Da zgubi svojo škodljivost, se mora v zemlji izpremeniti. V to potrebuje nekaj časa. Zato se mora apneni dušik vedno trositi najmanj 14 dni pred setvijo. V kisli zemlji deluje apneni dušik posebno neugodno. Tudi se prav ne prilega peščeni zemlji. Če pa ga uporabljamo za gnojenje peščene zemlje, je treba da preleče med njegovim trosenjem in setvijo več nego 14 dni. — A. P.

Št. 13. — S. Š. v B. — Vi pišete: Katero mešanico trav in detelj naj kupim za izboljšanje opešanih travnikov, nahajajočih se na gorskih suhih legah? Ali ne bi bila za take lege boljša pomladna setev kakor naravna — polejna?

Odgovor: Vaši travniki so opešali vsled pomanjkanja hranin, ako jih niste nikdar ali premalo gnojili. Vsled tega so tudi trave in detelje postale redke, na njih mesto je stopil mah. Zato skušajte izboljšati opešane travnike najprej s temeljitim brananjem in z odstranitvijo mahu ter s primernim gnojenjem. Čitajte članek »Skrb za živino — skrb za travnike« v pričujoči številki. Ako bi se po brananju in zadostnem gnojenju ne pokazalo dovolj krmskih rastlin in bi ostal tudi letos krmski pridelek še vedno pičel, potem bi bilo umestno, da prihodnjo pomlad (1927) posejete primerno travno mešanico. Za posetev 1 hektarja stalnega travnika se priporoča: 4 kg bele detelje, 2 kg rumene detelje, 24 kg travniške bilnice, 7 kg mačjega repa, 8 kg pasje trave, 12 kg angleške ljuke, 12 kg laške ljuke in 2 kg rmana. Da pa bo posetev travne mešanice uspešna, je treba že pred setvijo travniška tla v to svrhu dobro pripraviti in tudi dobro pognojiti. — V slučaju da hočete že letos posejati travnike s travno mešanico, obrnite se čimprej za nabavo semen do kmetijskega društva v Gorici. — P.

Št. 14. — S. Š. v B. — Vi pišete: Pri nas sejemo jari ječmen radi slan najzad-

nje izmed žit. Ker pa pozneje sejan rodi drobnejše zrnje, odgovorite mi, katere vrste so manj občutljive proti mrazu in slani in v splošno koliko škodujeta ječmenu?

Odgovor: Ako hočete, da bo jari ječmen bolj kljuboval mrazu in slani in

da ga boste lahko bolj zgodaj sejali, dobite dobro ječmenovo seme iz takšnih krajev, ki imajo višjo lego in so bolj mrzli nego Vaš kraj. Tudi bi kazalo morda sejati bolj ozimni namesto jarega ječmena. — P.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom našete kmetijske potreščine se dobijo zamčeno pristne pri Slovenskem kmetijskem društvu v Gorici in pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu.

Tomaževa žlindra. — Popraševanje je ponehalo. Cene neizpremenjene, to je za naše razmere previsoke. Letos se je primeroma malo porabilo tega gnojila.

Superfosfat. — Vsled sneženih zametov in stalnega deževnega vremena je dovoz superfosfata nekoliko otežkočen. A kljub temu je popraševanje primeroma živahno. Se pač čuti visoka cena Tomaževa žlindra in dosledno temu njena manjša uporaba. Sicer pa ni to na sploh nikaka škoda, ker superfosfat more prav dobro nadomestiti žlindro. Do tega prepričanja so prišli tudi naši poljedelci, ki pridno segajo po superfosfatu. Cena na drobno v skladiščih naših organizacij 37 L za 100 kg. Za večje dobave, cena po dogovoru. Vsled zakonskih predpisov v zaščito umetnih gnojil se bo letos ponujal superfosfat z vsebino 14/16, kar pa popolnoma odgovarja oni 15/17 iz prejšnjih let.

Kalijeva sol. — Zanimanje za to gnojilo narašča. Cena 75 lir za 100 kg. Na debelo, cena po dogovoru.

Čilski soliter. — Kljub temu, da ni še pravi čas za rabo tega gnojila, se vendar oglašajo kupci, ki si hočejo že sedaj zagotoviti potrebno množino tega gnojila. Lanski in predlanski poskusi so ljudi prepričali, da se da čilski soliter uporabljati iz izvrstnimi uspehi. Seveda bo »žitna bitka« ime la tudi to posledico, da bo letošnja poraba solitra večja od lanske. Vsi znaki gredo za tem. Cena pri vagonskih naročbah 150 lir za 100 kg.

Zveplenokisti amonjak. — Pripravljenega blaga je le malo. Poprašuje se po njem, a le bolj redko. Cena 220 lir za 100 kg.

Apneni dušik. — Naročene množine prihajajo redno. Zanimanje še precejšnje. Ko sneg skopni, je pričakovati še večje popraševanje.

Modra galica. — Zanimanje za galico narašča od dneva do dneva. Lanska kušnja, ko je ob največji potrebi, galica primanjkovala, je marsikoga naučila, da si je treba pravočasno priskrbeti zadostno množino galice in sicer ne poljubne vrste, ampak dobrega, zamčenega blaga. Dobro, zamčeno blago je kljub višji ceni še vedno najceneje. To velja povsod, ne le za galico. Veliko popraševanje je rodilo posledico, da je cena galici

v zadnjih dneh zopet nekoliko poskočila. Cene pri vagonskih naročbah skačejo za februar med 253 in 266 lir za 100 kg. Gotovo je, da bo galica prihodnje mesece še dražja. V nadrobni razpraji cene niso še določene.

Orehove tropine. — Res, da je slab pridelek sena povzročil večjo rabo močnatih krmil. Ali kljub temu se vidi, da so začeli stalno rabiti orehove tropine tudi taki živinorejci, ki imajo dovolj sena na razpolago. Dokaz, da te prijažo živini. Popraševanje se stalno viša, posebno ker so na trgu zopet popolnoma bele tropine, dasi tudi rjavkaste ne zaostajajo nič v svoji redilni vrednosti za belimi. Cena na drobno sedaj 145 lir za 100 kg, na debelo po dogovoru.

Sesamove tropine. — Velja ono, kar smo rekli o orehovih tropinah.

Seno. — Popraševanje narašča. Naravno, da se visoke cene držije in da pritiskajo na lahko še navzgor. Tudi ni pričakovati, da bi cene v kratkem padle, ker zelena piča je še daleč. V državo se uvaža seno iz Francije. Cene veljajo na srloh iste, ki so bile navedene v zadnji številki.

Slama. — Tudi pri slami in stelji se cene držijo. Navedli smo jih v zadnji številki.

Vino. — Na sploh ni na trgu prave živahnosti. Pričakovati je večjega zanimanja, ko se bo videlo, ali je letošnja mrzla zima hudo škodila trtnim nasadom. Cene stojijo. Srednje cene za dobrega vipavca 250—270 lir, za kraški teran 300 lir, za brica 260 do 300 lir za 100 litrov. Stare zaloge so izčrpane. Naše organizacije bi morale skrbeti, kar se je že večkrat poudarjalo, da bi se domač vinski pridelek prodal v domači deželi, n. pr. v hribe, od koder bi vinorodni kraji mogli zopet dobivati mlečne izdelke. — Na splošno so ostale v državi one cene, ki smo jih označili v zadnji številki. Omeniti moramo, da se čuti vedno bolj pritisk vin iz starih v nove pokrajine.

Prasiči. — Na zadnjem trgu je cena mladim prasičkom poskočila do 100 lir za glavo. Cena za pitane živali skoro neizpremenjena.

Goveja živina. — Trg neizpremenjen. Pomanjkanje sena povzroča veliko ponudbo.

Vosek. — Popraševanje narašča. Slov. čeb. zadržuga plačuje vosek do 15 lir za kg.

Poravnajte naročnino in nabirajte novih naročnikov za »Gospodarski vestnik«!

Gospodarski drobiž.

Oddaja sadnih dreves. — Goriški kmetijski urad nas obvešča, da so imele popoln uspeh akcije, ki jih je započel odbor za pospeševanje sadjarstva na goriškem in ki se tičejo oddaje 10.000 sadnih dreves in razpisa daril za naravno sadovnjakov. Naročila so prekoračila število razpoložljivih dreves, vsled česar se bo dala pri nakazovanju dreves prednost tekmovalcem za industrijske nasade, kakor je bilo razglašeno v dolžnem razpisu. — Naprošeni smo tudi, naj sporočimo naročnikom, da bo znašala oddajna cena breskev L 1.80, hrušk L 3.20, marelic in jabolk L 3 in to po odbitku prispevka 1 lire za drevesce. Rastline so zajamčeno čistih vrst, popolnoma zdrave in prvovrstne. — Porazdelitev se bo vršila zadnje dni februarja meseca pri kmetijskem uradu v Gorici. Dan oddaje se naročnikom sporoči z dopisnico.

Vipavski in kraški vodovod. — V tej za naše kraje velevažni zadevi se je po dolgem kolebanju vendarle napravil kotak naprej. Kr. komisiji za upravo furlanske in tržaške pokrajine sti končno sklenili, da načeloma pristajati na to, da se ustanovi poseben obvezen konzorcij za ureditev in upravo kraškega in vipavskega vodovoda. Vanj bi stopili: država, furlanska in tržaška pokrajina in vse prizadete občine iz teh pokrajin. Konzorcij bi imel namen popolnoma preurediti in spraviti v obratovanje oba vodovoda, ki sta bila zgrajena med vojno v vojne svrhe in ki se nahajata sedaj v skrajno slabem položaju. To delo bi pozdravili prizadeti kraji z velikim zadovoljstvom, ker bi zadosna množina dobre pitne vode pomenila za naše ljudstvo pridobitev neprecenljive vrednosti, posebno z zdravstvenega stališča. S tem bi bilo tudi rešeno za Kraševce vprašanje, ki je za nje življenske važnosti. Omenjamo, da je ta le načelen sklep, do katerega je prišlo po dolgotrajnih skoro dveletnih pogajanjih. A je vendar korak naprej k rešitvi tega prevažnega vprašanja. Za nedeljo 7. februarja je sklican na goriško podprefekturo se-

šlanek vseh v poštev prihajajočih činiteljev.

Uspeh lovske razstave v Gorici. — Jeseni lanskega leta se je vršila v Gorici v velikem slogu zasnovana lovska razstava, prva slična prireditve v Italiji. Razen drugih je razstava zasledovala cilj, dokazati vodilnim možem v Rimu, da je v interesu našega gospodarstva, ako ostanejo v naših krajih v veljavi stari lovski predpisi. Ali je ta namen dosegla, ni še mogoče presoditi. Denarni uspeh razstave je sledeči: dohodkov 198.604.90 L, stroškov 185.305.45 L, prebitka 13.299.45 L, ki se je razdelil v dobrodelne užitke.

Za varstvo pristnosti umetnih gnojil, krmil, semen. — Po novih predpisih, o kupčiji s temi predmeti, ki smo jih na kratko omenili že v zadnji številki, mora tvornica kakor tudi preprodajalci, všteti zadruga, označiti na računih, v dopisih, vozovih itd. točno naravo blaga (umetnih gnojil, krmil, semen itd.) in pri vsakem dodati one navedbe, ki so potrebne za razvidnost dobrote blaga: pri gnojilih n. pr. raztopnost, vsebino dušika, itd., pri orehovitih tropinah n. pr. tolščobo, vsebino proteina, pri semenih n. pr. kaljivost, itd. S temi predpisi se hoče dati kupcu gotovost, da je kupil dobro blago, ki vsebuje najmanj toliko in toliko odstotkov snovi, od katerih je odvisna njegova dobrota. Kupec ima tudi na ta način vedno priliko pustiti preiskati blago pri kemičnih poizkuševališčih in se tako prepričati, ali odgovarjajo navedbe prodajalca istini. Na vsak način je uveljavljenje teh predpisov korak naprej v zaščito koristi našega kmeta.

Carina na uvoz žita se ne zniža in ne odpravi. — Da država podpre akcijo za pridelovanje več žita je uvedla zopet carino na uvoz žita. V zadnjem času so se raztrosile vesti, da vlada namerava carino znižati. Te govornice so popolnoma neresnične in izvirajo najbrže iz krogov špekulantov. Carina na uvoz žita ostane, kakor je, ker le tako bo zavarovan domači pridelek pred tuje konkurenco.

Listnica uredništva: Vse gospode sotrudnike prosimo, da nam pošljejo gradivo vedno do 25. vsakega meseca, ako želijo, da bo prispevek objavljen v prvi sledeči številki. — Nekatere gospode prosimo oprostjenja, ker nismo še priobčili poslanih prispevkov. Polagoma pride vse na vrsto. — Uredništvo sprejema z veseljem vse dopise, tudi če so bolj po domače zaviti, le da imajo jedro in da so stvarni. Potrebne poprave se že izvršijo pred objavo. Torej brez strahu, mladi dopisnik. — Kdor želi na vprašanje imeti pismen odgovor, naj priloži znamko za 60 stotink. Odgovor priskrbi uredništvo, čimprej mogoče, ali rokov mu ni mogoče staviti iz očitivnih razlogov.

— Vse dobrohotne in resno mišljene nasvete smo in bomo vedno upoštevali.

Listnica uprave: Zadnji številki »Gospodarskega vestnika« smo priložili poštno položnice z namenom, da se jih naročniki poslužijo za poravnano naročnine. Nekateri so naš namen razumeli, drugi najbrže ne. Drugače bi nam tudi ti poslali naročnino. Prosimo torej zamudnike, da napravijo svojo dolžnost; na ta način prihranijo upravi mnogo dela in skrbi. — Na nekatera vprašanja odgovarjamo, da imamo še nekaj popolnih letnikov 1925 na razpolago. — Širite »Gospodarski vestnik«, ker s tem delate za gospodarski napredek dežele.

Tiskala odlikovana Narodna tiskarna — (2.—II.—1926.) — Odgovorni urednik: Dominko Viljem.

Tržaška kmetijska družba v Trstu

Centrala: ulica Torre bianca 19,
podružnica, ul. Raffineria št. 7, Telefon št. 44-39

ima v zalogi:

Semena: špinacije širikolistnate, motovilca, rukle, salatine, ječmen šestovrstnik, zgodnji nizki grab, redkvice, **čebulček** in razna druga poljska in vrtna semena.

Detelje: lucerno in domačo ali triletno deteljo.

Trave: laško ljulko, klasnico, travniško bilnico mačji rep.

Krme: **Orehove tropine**, zmlete in v kosih, sezamove tropine, otrobi, laneno seme in **koruzno moko**.

Umetna gnojila: superfosfat, kalijeva sol in amonijev sulfat.

Kmetijske stroje: **slamozreznice** z in brez verig, **orala** in razno drugo ročno orodje.

Bisulin, zdravilo za na spolovilih obolelo živino.

Ptičjo krmo: konoplje, luščen oves, svetliko itd.

Amerikansko lepivo za sadno drevje: **Tree Sticky**.

Med. Naravni cvetlični med na debelo in drobno.

Vinogradniške in kletarske potrebščine: kit za sode, špansko zemljo, zamaške in vehe itd.

Slamozreznice znamke „Mayfarth“ št. 4 in št. 18 z verigami, ter **slamozreznice** „Trzebinia“ brez verig.

Posnemalniki za mleko za 130 litrov na uro so ravnokar dospeli.

Slamozreznice „Mayfarth“ imajo še v zalogi v **Sežani:** trgovina Goljevšček; v **Trnovem:** Mlekarska zadruga, katera razpolaga tudi z bogato zalogo plugov znane tvrdke Červinka in Čihak.

Slovensko kmetijsko društvo v Gorici

ima v svojem skladišču, nahajajočim se v ulici Giosuè Carducci, prej Gosposka ulica v Gorici šte. 6, II. dvorišče, vedno na razpolago sledeče potrebščine, ki so po svoji kakovosti priznane za najboljše in najzanesljivejše:

Amerikansko lepivo Tree Sticky. Kalijevo sol. Modro galico. Žveplo ventilirano 85/90. Čilski soliter 15/16%. **Orehove tropine** Razna semena.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrni se na staro tvrdko

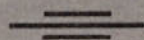
Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
fornirane ali iz različnega lesa, od najpriprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.

Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslojje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih 4°/. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru najugodnejše. Sprejema vloge na **tekoči račun**.

Daje svojim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim otvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt.

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/I.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4°/. večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice. Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18. Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh

M.U. dr. Lojz Kraigher

z nemškimi zobozdravniškimi izpitom za zobozdravniška in zobotehniška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

Knjigarna-papirnica

J. Š t o k a - T r s t

Via Milano 37 - zraven kavarne „Roma“,

ima v zalogi vse novejšje slovenske knjige. Velika izbira vsakovrstnega papirja, šolskih in pisarniških potrebščin.

Na drobno!

Na debelo!

SOL ZA ŽIVINO

dobite pri tobakarnarju Marcu v Gorici Via Seminarijska od 100 kg naprej.